

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANCÍ

Dopad kapitálových požadavků Basel III na bankovní sektor České republiky

Impact of Basel III Capital Requirements on Banking Sector of the Czech Republic

Student: Patrik Raška

Vedoucí bakalářské práce: prof. PhDr. RNDr. Stanislav Polouček, CSc.

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra financí

Zadání bakalářské práce

Student: **Patrik Raška**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R010 Finance

Specializace: 00 Finance

Téma: Dopad kapitálových požadavků Basel III na bankovní sektor České republiky
Impact of Basel III Capital Requirements on Banking Sector of the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Kapitál banky
  3. Kapitálové požadavky v Basel I a II
  4. Implementace kapitálových požadavků a Basel III
  5. Dopad kapitálových požadavků Basel III na bankovní sektor České republiky
  6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HORVÁTOVÁ, E. Konceptia kapitálovej primeranosti bánk a investičných podnikov v podmienkach Európskej únie. *Ekonomický časopis*, 2008, roč. 56, č. 6, s. 582-597. ISSN 0013 -3035.

JUROŠKOVÁ, L. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-26-1.

POLOUČEK, S. Integration of financial markets in the European Union: regulation and supervision framework. In MATOUŠEK R., STAVÁREK D. *Financial Integration in the European Union*. Abingdon, Oxon: Routledge, 2012. ISBN 978-0-415-69076-8.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Stanislav Polouček, CSc.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracoval samostatně“.

V Ostravě dne 9. května 2014

A handwritten signature in blue ink, reading "Patrik Raška", followed by a dotted line.

Patrik Raška

Na tomto místě bych rád poděkoval prof. PhDr. RNDr. Stanislavu Poloučkovi, CSc.,
za pomoc, odborné rady a čas při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1 Úvod.....	5
2 Kapitál banky	6
2.1 Funkce kapitálu	6
2.2 Druhy kapitálu.....	7
2.3 Tvorba kapitálu.....	8
3 Kapitálové požadavky v Basel I a II	10
3.1 Basel Committee on Banking Supervision.....	10
3.2 Basel I.....	10
3.3 Dodatek	12
3.4 Basel II	12
3.4.1 Úvěrové riziko.....	14
3.4.2 Tržní riziko	17
3.4.3 Operační riziko	17
4 Implementace kapitálových požadavků a Basel III.....	19
4.1 Basel III.....	19
4.1.1 Zvýšení kapitálu	20
4.1.2 Definice kapitálu	21
4.1.3 Posílení krytí rizik	22
4.1.4 Pákový poměr.....	22
4.1.5 Systémově významná finanční instituce (SIFI)	22
4.1.6 Kapitálové polštáře.....	23
4.2 Program hodnotící konzistenci regulace	23
4.3 Regulace a dohled v bankovním sektoru.....	25
4.3.1 Náklady regulace	26
4.3.2 Náklady na implementaci	26

4.4 Poučení z Velké deprese	27
4.5 Implementace v Evropské unii	30
4.5.1 De Larosièrova zpráva	31
4.5.2 Směrnice CRD IV	31
4.5.3 Nařízení CRR	32
5 Dopad kapitálových požadavků Basel III na bankovní sektor České republiky	34
5.1 Struktura bankovního sektoru České republiky	34
5.2 Kapitálové požadavky	36
5.3 Kapitálová přiměřenost v českém bankovním sektoru	38
5.4 Dopad na Český bankovní sektor	40
5.4.1 Regulace odměňování	41
5.4.2 Kapitálové rezervy	41
5.4.3 Zvýšení kvality kapitálu	44
5.4.4 Efekty na český bankovní sektor	44
5.5 Důsledky Basel III	45
6. Závěr	47
Seznam použité literatury	
Seznam zkratk	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	

1 Úvod

Bankovní sektor je velmi důležitou součástí finančních trhů a potažmo celé ekonomiky. Banky plní funkci finančního zprostředkovatele a zajišťují, že se finanční zdroje budou přesouvat od věřitelů k dlužníkům. Tato funkce je základním předpokladem pro fungování dnešní ekonomiky a také pro udržitelný růst těchto ekonomik. Kvůli tomuto významu je žádoucí, aby byl bankovní sektor stabilní. Právě stabilita byla motivem při počátcích regulace bankovního sektoru.

Bankovníctví je velmi regulovaným odvětvím, což je způsobeno jak snahou o snížení počtu selhání bank, tak výše způsobených nákladů při selhání. Kromě toho je důvodem k regulaci také skutečnost, že banky hospodaří s vysokým podílem cizích zdrojů, a jsou závislé na důvěře, kterou v ní mají její vkladatelé.

Basel III je regulatorní rámec vytvořený Basilejským výborem pro bankovní dohled jako reakce na finanční krizi, která započala v roce 2007. Cílem je zajistit odolnější bankovní sektor, který bude schopen absorbovat šoky vzniklé z finančního a ekonomického stresu a zmírňovat riziko přenesení těchto šoků do reálné ekonomiky. Prostředky k dosažení tohoto cíle tvoří striktnější pravidla upravující oblast kapitálu a likvidity, která jsou podpořena úpravami v oblastech řízení rizik, větší transparentnost a tržní disciplína.

Tématem práce je dopad kapitálových požadavků regulace Basel III na bankovní sektor České republiky. K objasnění možných dopadů bude nejprve zkoumán kapitál banky, jeho vymezení a funkce. Následně bude v krátkosti představen Basilejský výbor pro bankovní dohled, předchozí Basilejské dohody, jejich vývoj a význam. Dále pak bude rozebrán Basel III, jeho stěžejní body, změny, a to jak v kapitálových požadavcích, tak obecně. Česká republika, jakožto člen Evropské unie bude muset aplikovat pravidla v rozsahu daném Evropskou unií, a tedy se budeme zabývat také „evropskou“ podobou Basel III. Tímto bychom se měli dostat k samotnému hodnocení českého bankovního sektoru, zjištění jeho specifik a následně k odhadu dopadu a důsledků vycházejícímu ze stavu českého bankovního sektoru a předpokládaných dopadů Basel III.

2 Kapitál banky

Kapitál banky je obecně označením pro vlastní zdroje financování aktiv. Podle účetních principů je kapitál banky složen z upsaného splaceného základního kapitálu ve formě běžných a prioritních akcií, ážiových fondů ze splacených akcií a nerozděleného zisku po zdanění.

2.1 Funkce kapitálu

Význam kapitálu spočívá v jeho funkcích, které má pro fungování banky. Z teoretického hlediska se jedná o tyto funkce:

- funkce krytí ztrát,
- funkce financování,
- funkce důvěry,
- funkce brzdy.

Funkce krytí ztrát je prvořadou úlohou kapitálu a zároveň podmínkou pro zachování stability banky. Plnění zejména této úlohy kapitálu se snaží zajistit Basilejský výbor prostřednictvím regulačních opatření označovaných jako Basilejské dohody. Tato funkce zajišťuje pokrytí potenciálních ztrát souvisejících s riziky, kterým banka čelí v souvislosti se svou činností.

Funkce financování je patrná zejména při zakládání banky, kdy úlohou kapitálu je financovat fixní aktiva potřebná pro vykonávání činnosti banky jako např. budovy, IT vybavení a mnohé další, ale také k překonání vstupních bariér do odvětví, tedy potřebný základní kapitál pro získání bankovní licence.

Kapitál ovlivňuje důvěryhodnost banky, protože jakožto prostředek ke krytí ztrát vyjadřuje schopnost banky vypořádat ztráty, pokud je tedy na nízké úrovni znamená to pro věřitele vyšší riziko a naopak.

Funkci brzdy má kapitál pro skutečnost, že se využívá v regulacích pro stanovení omezení. Základním omezením je kapitálová přiměřenost, která dává do podílu kapitál k rizikově váženým aktivům a omezuje tak možnost banky provádět aktivní operace bez dostatečného krytí vlastními zdroji. [8,32]

2.2 Druhy kapitálu

Na kapitál banky můžeme nahlížet z několika pohledů. Nejvýznamnějšími a nejčastěji zmiňovanými jsou pak účetní, ekonomický a regulační pohled. Z účetního pohledu kapitálem banky rozumíme položku v pasivní části rozvahy, kterou můžeme vyjádřit jako souhrn aktiv snížený o hodnotu závazků. Tento kapitál vytváří důvěru v banku u zákazníků a protistran. Ekonomickým kapitálem označujeme finanční zdroje, které jsou potřeba k schopnosti subjektu dostát svým závazkům. Ekonomický kapitál je závislý na vlastním hodnocení rizikového profilu banky, a tím pádem se často odlišuje od regulačních požadavků. Regulační kapitál je stanoven svým složením a výší, tento se dělí dle potřeb a předpisů Basel III na takzvané vrstvy označované jako Tier 1 (původní kapitál, který je určen k absorpci ztrát během činnosti banky) a Tier 2 (dodatkový kapitál, který je určen ke krytí ztrát v případě likvidace), kde se Tier 1 dělí dále na CET 1¹ (kmenový kapitál Tier 1) a AT 1² (vedlejší kapitál Tier 1).

Basilejský výbor upravuje zařazení kapitálu do těchto kategorií dle mnoha podmínek, když pomineme určité okrajové položky a situace, které nemají velký vliv na výslednou hodnotu, tak můžeme v následujících řádcích provést vymezení složek. Kmenový kapitál je převážně tvořen kmenovými akciemi vydanými bankou, emisním áziem z kmenových akcií a nerozděleným ziskem společně s prozatím dosahovaným ziskem. Kmenový kapitál je považován za první absorbér ztrát, zejména díky průběžnému zisku běžného období. Vedlejší kapitál zjednodušeně sestává z instrumentů emitovaných bankou splňujících podmínky pro zařazení do vedlejšího kapitálu, a zároveň nezahrnutého v kmenovém kapitálu a emisního ázia z plynoucího z instrumentů vedlejšího kapitálu.

Podobně je vymezen také dodatkový kapitál, který se skládá z instrumentů vydaných bankou a splňujících kritéria dodatkového kapitálu, jejich emisní ážio a určité rezervy držené pro budoucí v současné době neidentifikovatelné ztráty z úvěrů. Celková výše regulačního kapitálu je pak ještě snížena o odčitatelné položky, které tvoří zejména kapitálové investice do jiných finančních institucí, které převyšují 10% základního kapitálu banky, přeceňovací rozdíly jako goodwill a jiné.

---

¹ Common equity Tier 1

² Additional Tier 1

Banky drží na rozdíl od nefinančních společností velmi nízký podíl vlastního kapitálu za účelem dosahování vysoké rentability vložených zdrojů. Odhaduje se, že před vypuknutím nedávné finanční krize byl u top 50 bankovních institucí světa poměr kapitálu k majetku ve výši asi 4%, což je v porovnání s běžnými společnostmi, které udržují tento poměr přibližně na 30-40% velmi málo. Následkem je sice velmi dobrá rentabilita vložených zdrojů, ale zároveň také nízká odolnost vůči krizovým situacím. Neboť bankám chybí dostatek vlastního kapitálu, který je nejúčinnější pro absorpci ztrát. Obzvláště pak při runu³ na banku, kdy se např. sníží důvěra vkladatelů v banku a tito pak chtějí své vklady získat zpět, ovšem banka nedisponuje dostatečnou likviditou k vyplacení těchto vkladů.

Výši kapitálu banky vzhledem k aktivům upraveným dle jejich předpokládaného rizika zjišťujeme pomocí kapitálové přiměřenosti. Kapitálová přiměřenost se vyjadřuje Cookovým pravidlem, podle Petera Cooka, který byl předsedou Basilejského výboru pro bankovní dohled v letech 1977-1988, tedy v době přijetí první Basilejské dohody. Před Cookovým pravidlem bylo pro měření kapitálové přiměřenosti používáno místo rizikově vážených aktiv pouze bilanční hodnoty aktiv. Minimální kapitálová přiměřenost musí být od této dohody ve výši 8 % v jakémkoli časovém okamžiku. [5]

$$\text{Kapitálová přiměřenost} = \frac{\text{Kapitál}}{\text{Rizikově vážená aktiva}} * 100\% \geq 8\%$$

2.3 Tvorba kapitálu

Z hlediska kapitálu je důležité jeho získávání prostřednictvím emise akcií a emisního ážia, a tvorba kapitálu skrze nerozdělený zisk. Zisk banky je tvořen celkovými výnosy, od nichž jsou odečteny celkové náklady, a v případě čistého zisku, který banka buď rozděluje, nebo si jej ponechává, se ještě odečítá daň z příjmů.

„Výsledky hospodaření bank mají přímý dopad na mnoho zájmových skupin. Akcionářům banky jsou podle výsledků hospodaření nejen vypláceny dividendy, ale vyvíjí se také hodnota jejich majetku odvozená od ceny akcií banky. Na výsledky hospodaření jsou ve velké míře navázány odměny bankovního managementu například prostřednictvím akciového motivačního programu. Orgány bankovní regulace a dohledu monitorují hospodaření bank z důvodu zachování stability bankovního sektoru. Výsledky hospodaření jsou také vodítkem

---

³ situace kdy vkladatelé hromadně vybírají své vklady z důvodu informací o nesolventnosti banky

pro klienty banky při rozhodování, do které instituce uložit své úspory nebo kterou banku využívat pro platební styk či požádat o poskytnutí úvěru.“⁴

Tab. 2. 1 Náklady a výnosy banky

Celkové výnosy	Celkové náklady
Poskytnuté úvěry x průměrná výnosnost U	Přijátá depozita x průměrná nákladovost D
Investice do CP x průměrná výnosnost CP	Ostatní zdroje x průměrná nákladovost OZ
Ostatní aktiva x průměrná výnosnost OA	Kapitál x průměrná nákladovost K
Přijaté poplatky a provize	Mzdy a ostatní personální náklady
Výnosy z finančních operací	Provozní a správní náklady
Ostatní a mimořádné výnosy	Rezervy a oprávky na pohledávky
	Náklady na poplatky, provize a finanční operace
	Ostatní a mimořádné náklady

Zdroj: Polouček, S. a kol. *Bankovníctví*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 251 [6]

⁴ POLOUČEK, S. a kol. *Bankovníctví*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 259 [6]

3 Kapitálové požadavky v Basel I a II

Kapitálové požadavky vyjadřují výši kapitálu potřebného ke krytí rizik podstupovaných bankou.

3.1 Basel Committee on Banking Supervision

V roce 1974 byl guvernéry centrálních bank zemí G-10⁵ a Lucemburska založen Výbor bankovní regulace a dohledu (Committee on banking regulations and supervisory practises). Výbor byl ustaven při bance pro mezinárodní platby (Bank for International Settlements) za účelem zvýšení finanční stability prostřednictvím zlepšení dohledového knowhow a kvality celosvětového bankovního dohledu. Tento výbor byl později přejmenován na Basilejský výbor pro bankovní dohled (Basel Committee on Banking Supervision), a je znám pod tímto názvem do dnešních dnů. Basilejský výbor nemá právní subjektivitu, a tedy všechny jeho výstupy mají pouze formu doporučení a jejich implementace je na národních orgánech. S tímto souvisí také dobrovolnost a možné odchylky v národních předpisech, což s sebou nese určitá negativa jako nerovné podmínky, ale i pozitiva jako např. možnost přizpůsobení potřebám národního sektoru. [11]

3.2 Basel I

International convergence of capital measurement and capital standards, označovaná zkráceně jako Basel I, byla publikována v roce 1988. Cílem bylo zabezpečit stabilitu mezinárodního bankovního systému zvýšením bezpečnosti a zdravoti bankovního systému. Dále pak eliminovat nerovnosti mezi konkurenty v globálním měřítku plynoucí z různých právních předpisů jednotlivých zemí jako např. v Japonsku, kde byla v podstatě garantována státní pomoc při pádu banky.

---

⁵ G-10:Belgie, Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, Nizozemsko, Spojené Království, Spojené státy, Švédsko, Švýcarsko

Stěžejním bodem dokumentu bylo stanovení kapitálové přiměřenosti ve výši 8 % označované jako Cookovo pravidlo, dále pak měření úvěrového rizika, které vycházelo z portfoliového principu a členilo aktiva do čtyř skupin s přiřazenými rizikovými váhami v následujících výších:

- 100 % pro úvěry poskytované privátnímu sektoru,
- 50 % pro hypoteční úvěry,
- 20 % pro pohledávky za bankami do 1 roku,
- 0 % pro pohledávky za státy OECD⁶ (státní dluhopisy).

Tyto váhy měly odrážet úvěrové riziko z hlediska schopnosti dlužníka závazky hradit včas a v plné výši, ale zároveň v těchto vahách bylo zohledňováno také riziko země, i když ve velmi zjednodušené formě, kdy pro úvěry státům OECD nemusely banky udržovat žádné kapitálové rezervy, ale pro nečlenské státy platila riziková váha 100%. Výpočet rizikových vah byl následující:

$$RVA = \sum_{i=1}^n (A_i * V_i),$$

kde A_i je nominální hodnota i -tého aktiva, V_i riziková váha i -tého aktiva a n značí počet aktiv.

Pro účely Basel I se regulatorní kapitál členil na 2 vrstvy, a to Tier 1 jakožto vlastní kapitál, do kterého se začleňoval akciový kapitál, nerozdělený zisk, veřejné rezervy a zákonné rezervy. Tier 2 neboli dodatkový kapitál, který tvořily podřízené dluhy, hybridní kapitálové nástroje a neveřejné rezervy.

Basel I vzbudil pozitivní ohlasy, přesto však vysoká očekávání nesplnil. Postupem času se začaly objevovat některé nedostatky a negativní důsledky. Díky necitlivě zvoleným rizikovým vahám byly banky v podstatě motivovány k vytlačování úvěrů soukromým subjektů ve prospěch úvěrů státních či hypotečních, ale také k opačnému využívání bonity klienta, neboť pro banky bylo najednou výhodnější poskytovat riskantnější úvěry při stejných kapitálových požadavcích a získat tedy potenciálně vyšší výnos. Banky se tedy dopouštěly morálního hazardu a za mnohé jmenujme několik příkladů, kdy například v sektoru úvěrů

---

⁶ OECD: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj založena roku 1960, v současnosti má 34 členů

soukromým subjektů bylo rentabilnější upřednostnit úvěr nové neznámé společnosti před prestižní společností s dlouhou tradicí, dále pak v oblasti státních úvěrů docházelo k ustupování od státních dluhopisů kupříkladu Spojených států a nárůstu poptávky po dluhopisech asijských zemí. Kromě tohoto popření bonity však ještě docházelo k sekuritizaci, tedy k procesu prodeje aktiv v balíčcích, ve kterých jsou seskupena podobná aktiva.

Výsledkem kapitálových požadavků Basel I, které měly podpořit dostatečnou kapitálovou přiměřenost bank vzhledem k riziku jejich operací, pak bylo dokonce snížení kapitálové vybavenosti bank. [5, 14]

3.3 Dodatek

V roce 1996 vydal výbor Amendment to the Capital Accord to incorporate Market Risks, neboli dodatek o zahrnutí tržních rizik. Tržní riziko můžeme popsat jako riziko ztráty z důvodu nepříznivého pohybu tržní ceny či sazby. Lze jej stanovit dvěma přístupy, a to pomocí:

- STA (Standardized Approach) tedy standardizovaného přístupu, při kterém se tržní riziko člení na čtyři skupiny (úrokové, akciové, měnové a komoditní),
- IMA (Internal Models Approach) neboli přístupu založeném na interních modelech.

Rovněž byla zařazena do regulatorního kapitálu složka zvaná Tier 3, kterou lze definovat jako krátkodobý podřízený dluh a je možné jej použít pouze ke krytí kapitálového požadavku k tržnímu riziku.

V dodatku se objevila novinka, kterou bylo rozlišování mezi bankovním a obchodním portfoliem prostřednictvím bankovních a obchodních knih. Do bankovní knihy by měly být zaznamenávány údaje o tradičním majetku banky, tedy zejména úvěrech držených do splatnosti, a do obchodní knihy pak finanční nástroje držené za účelem obchodování s nimi za účelem dosažení zisku z cenových a úrokových změn v krátkodobém horizontu. Oceňování je v bankovní knize prováděno v historických hodnotách a v knize obchodní se oceňuje dle aktuálních tržních hodnot. [5, 12]

3.4 Basel II

International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework jakožto Basel II, jejíž finální verze byla přijata roku 2004 se dělila na tři pilíře s

možností jejich aplikace jednotlivě či komplexně. Obsahem prvního pilíře byly minimální kapitálové požadavky s kvantitativním stanovením kapitálu potřebného na krytí ztrát z rizik. Druhým pilířem byl postup orgánů dohledu, jež obsahoval kvalitativní požadavky na kapitál ve vztahu k rizikovému profilu banky. Tržní disciplína tvořila třetí pilíř a obsahovala požadavky na zveřejňování informací o bankách.

Cílem Basel II bylo zlepšit způsob, jakým kapitálové požadavky reflektují rizika podstupované bankami, lépe zohledňovat finanční inovace posledních let a také motivovat banky k sofistikovanějším metodám měření rizik. Pomocí těchto opatření by chtěl Basilejský výbor dosáhnout posílení bezpečnosti a zdravého fungování finančního systému a současně také rovnějších konkurenčních podmínek.

Prvním pilířem jsou kapitálové požadavky, jsou zde uvedena pravidla pro stanovení kapitálových požadavků, rozšiřuje se možnost způsobu výpočtů a také okruh rizik. Dochází ke změnám metody měření u rizika úvěrového, naopak u rizika tržního zůstává u dosavadního způsobu. Nově je zde zaveden požadavek kapitálového krytí k operačnímu riziku. [5, 14]

Definice kapitálu a 8% požadavek zůstávají od dodatku nezměněny, mění se tedy pouze složka rizikových vah.

$$\text{Kapitálová přiměřenost} = \frac{\text{Kapitál}}{\text{Rizikově vážená aktiva}} * 100\% \geq 8\%$$

Změny v rizikově vážených aktivech byly jedinými změnami ve výpočtu kapitálových požadavků oproti původní Basilejské dohodě.

Tab. 3. 1 Rizika zohledňovaná v dohodách z pohledu Basel I a Basel II

Basel I	Basel II
Úvěrové riziko	Úvěrové riziko (nové způsoby měření)
Tržní riziko	Tržní riziko (nezměněno)
	Operační riziko (zcela nové)

Zdroj: BCBS. *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards* [14]

Tab. 3. 2 Metody měření jednotlivých rizik

Úvěrové riziko	Tržní riziko	Operační riziko
STA	SA	BIA
Standardizovaný přístup	Standardizovaný přístup	Základní přístup
FIRB	Interní modely	STA
Základní IRB přístup		Standardizovaný přístup
AIRB		AMA
Pokročilý IRB přístup		Přístup pokročilých měření

Zdroj: BCBS. *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework* [15]

Pozn. IRB= Internal Rating Based= založený na interním ratingu

3.4.1 Úvěrové riziko

Úvěrovým rizikem rozumíme riziko odchýlení skutečných výnosů od předpokládaných výnosů vyplývajících z úvěrových aktivit banky. Je způsobeno možností neochoty či neschopnosti dlužníka dostát svým závazkům včas a v plné výši. Toto riziko je závislé na struktuře a kvalitě bilančních i mimobilančních aktiv. Úvěrové riziko se skládá z:

- přímého úvěrového rizika,
- rizika úvěrové angažovanosti,
- rizika úvěrových ekvivalentů,
- vypořádacího rizika.

Nejvýznamnější složkou je přímé úvěrové riziko, kterým je riziko selhání protistrany ať už v plné či částečné výši při plnění závazků z tradičních rozvahových operací. Jeho výše se odvíjí zejména od bonity klienta, ale také se zvyšuje přímo úměrně s dobou splatnosti úvěru.

„Riziko úvěrových ekvivalentů je rizikem ztráty ze selhání klienta u podrozvahových položek, nejčastěji u poskytnutých záruk, dokumentárních akreditivů a derivátů. Úvěrový ekvivalent je vypočítáván jako součin jmenovité hodnoty transakce a konverzního faktoru. Z

existence tohoto rizika plynou pro banku určité povinnosti. Banka by měla v určitých periodách oceňovat úvěrový ekvivalent z hlediska jeho tržní hodnoty. Může se stát, že získaná tržní hodnota položky bude nižší než očekávaná, předem stanovená, nebo že pohledávku nebude možno předmětem zajištění splatit“⁷

Riziko úvěrové angažovanosti je rizikem způsobeným nadměrnou koncentrací expozice banky vůči jednomu dlužníkovi, či ekonomicky propojené skupině dlužníků. Cílem je diverzifikace, a tedy omezení závislosti na jednotlivých klientech.

Vypořádací riziko je přítomno při obchodování s cennými papíry či měnami. Je to riziko, že od protistrany banka neobdrží cenný papír či peníze, jež jí měly dle dohody náležet. [29]

Tab. 3. 3 Rizikové váhy ovlivňované ratingovým hodnocením pro potřeby kapitálových požadavků k úvěrovému riziku podle Basel II

	AAA až AA-	A+ až A-	BBB+ až BBB-	BB+ až BB-	B+ až B-	Nižší než B	Nehodnoceno
Vládám	0	20	50	100	100	150	100
Bankám	20	50	100	100	100	150	100
Bankám pod 3 M	20	20	20	50	50	150	20
Bankám nad 3 M	20	50	50	100	100	150	50
Podnikům	20	50	100	100	150	150	100

Zdroj: BCBS. *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework* [15]

Ve standardizovaném přístupu se tedy oproti Basel I zvýšila citlivost vůči riziku, avšak má tento přístup stále několik nedostatků, kde jako nejpodstatnější je vnímán význam ratingových agentur, neboť tyto soukromé společnosti jsou odpovědné za stanovení rizikových vah, tím pádem ovlivňují kapitálové požadavky a spoluzodpovídají za stabilitu

⁷ POLOUČEK, S. a kol. *Bankovníctví*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s.171 [7]

finančního systému. Tyto agentury jsou však odměňovány společnostmi, které hodnotí a proto, zde vyvstává otázka konfliktu zájmů.

Pokud regulátor rozhodne, že je banka způsobilá k internímu ratingu, tak je jí dovoleno měřit rizika svým vlastním oddělením a je zde předpoklad nižších kapitálových požadavků pro banku, schopnost vykonávat interní rating je však podmíněna odbornými znalostmi pracovníků, které jsou schopny zajistit pouze větší banky. Toto je paradoxní napomáhání velkým bankám, jejichž systémová důležitost pak ještě vzroste a stanou se příliš velké, než aby byly nechány padnout⁸, čili přesný opak toho o co Basilejský výbor usiluje.

Metody měření rizik založené na interním ratingu (FIRB, AIRB) jsou postaveny na čtyřech ukazatelích, a to:

- pravděpodobnost selhání dlužníka (Probability of Default, PD),
- míra ztráty při selhání (Loss Given Default, LGD),
- expozice při selhání (Exposure of Default, EAD),
- doba splatnosti (Maturity, M).

Pravděpodobností selhání rozumíme pravděpodobnost, že dlužník své závazky během sledovaného období nesplatí, mírou ztráty při selhání rozumíme procenty vyjádřený poměr ztracených aktiv, když dlužník selže. Expozicí při selhání označujeme celkové množství aktiv, která jsou ohrožena, pokud dlužník nedostojí svým závazkům.

Rozdíl mezi základní metodou (FIRB) a pokročilou (AIRB) spočívá v tom, že u základní metody banka kalkuluje pouze pravděpodobnost selhání dlužníka (PD) a ostatní složky výpočtu jsou stanoveny regulátorem, kdežto při pokročilé metodě banka počítá všechny čtyři ukazatele. [9]

---

⁸ V anglicky psané literatuře používaný pojem Too big to fail

Tab. 3. 4 Rozdíl mezi základní metodou FIRB a pokročilou metodou AIRB

	PD	LGD	EAD
SA	Externí rating	Dle regulátora	Dle regulátora
FIRB	Interní rating	Dle regulátora	Dle regulátora
AIRB	Interní rating	Interní výpočet	Interní výpočet

Zdroj: BCBS. *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework* [15]

3.4.2 Tržní riziko

Jedná se o riziko spojené s nepříznivým vývojem cen akcií, komodit, kurzů měn a úrokových sazeb. Tržní riziko je spojeno tedy zejména s obchodním portfoliem, kde má výraznější úlohu než riziko úvěrové. K opačnému jevu dochází u portfolia bankovního, kde je význam těchto rizik opačný. Standardizovaný přístup měření rizika vychází z rozčlenění rizika na čtyři skupiny: úrokové, akciové, měnové a komoditní. Při interních modelech se pak používají rozličné metody, z nichž nejznámější je metoda Value at Risk. [9]

Touto metodou je vypočten odhad nejvyšší očekávané ztráty během daného období. Běžně se počítá na intervalu 95% pravděpodobnosti po dobu jednoho dne, pokud nabude hodnoty například 50000Kč, pak to lze interpretovat tak, že v 95 případech ze 100 nedosáhne ztráta 50000Kč případně tak, že v 5 případech ze 100 neboli jednou za dvacet dní ztráta dosáhne alespoň 50000Kč.

3.4.3 Operační riziko

„Basilejský výbor definuje operační riziko jako riziko ztráty vyplývající z neadekvátních nebo chybných interních procesů, chyb lidí a systémů nebo z externích událostí. Riziko zahrnuje situace týkající se podvodů, selhání managementu či nedostatečných procesů. Ačkoli operační riziko bylo součástí bankovníctví už od jeho počátků, bankovní regulátoři se jím začali více zabývat až v posledních letech.“⁹

⁹ Jurošková, L. *Bankovní regulace a dohled*. Praha : Auditorium, 2012. s. 72 [5]

Existují tři metody měření tohoto rizika, je zde základní přístup, který je vhodný pro banky neprovádějící složité operace, tento přístup stanovuje 12,5% kapitálový požadavek počítaný z průměrného hrubého příjmu banky za poslední tři roky. Výhodou je velmi jednoduchý a snadno ověřitelný výpočet. Dále pak standardizovaný přístup, který je v podstatě stejný jako základní, ale s tím rozdílem, že bere v úvahu různost rizika u každé aktivity. Nejsložitějšími jsou pokročilé metody, které k určení rizika využívají vlastní modely, ale musejí být ještě schváleny regulátorem. [5, 7, 15]

4 Implementace kapitálových požadavků a Basel III

Implementace je procesem, který zajišťuje uvedení pravidel v platnost. Z hlediska všech Basilejských dohod je důležitým procesem ovlivňujícím ve velké míře výslednou podobu, neboť výstupy Basilejského výboru mají pouze formu doporučení.

4.1 Basel III

Dokument pod názvem „Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems“ byl uveřejněn v prosinci roku 2010 jako odpověď na finanční krizi a nedostatky Baselu II. Je to komplexní sada opatření, která by měla posílit regulaci, dohled a řízení rizik bankovního sektoru. Tato sada se zaměřuje na:

- zlepšení schopnosti bankovního sektoru absorbovat šoky vzniklé v období finanční a ekonomické zátěže,
- zlepšení řízení rizik a správy bank,
- zvýšení transparentnosti bank a zveřejňování údajů bankami.

Poučení z krize se promítlo do struktury Baselu III, neboť na rozdíl od předešlých regulací obsahuje kromě mikroprudenční regulace také makroprudenční. Mikroprudenční regulace by měla v zátěžových obdobích posílit odolnost jednotlivých bankovních institucí, kdežto makroprudenční by měla pokrýt systémová rizika a snížit procykličnost bankovního sektoru.

Z důvodu okamžitého efektu krize na banky, finanční trhy a ekonomiky v okolí epicentra krize tedy ve Spojených státech amerických, ale také jejímu nezabranitelnému a rychlému šíření kolem světa ve značném rozsahu je nezbytné posílit odolnost bankovních sektorů ve všech zemích světa, a to jak vůči interním tak externím šokům.

Basilejský výbor zvyšuje odolnost bankovního sektoru jednak požadavky na likviditu, ale také kapitálovými požadavky, které jsou tématem této práce. Děje se tak za posílení regulatorního rámce, který vychází ze tří pilířů regulace Basel II. Zvyšují se požadavky jak na množství kapitálu, tak i na jeho kvalitu. Neboť dochází k zúžení rozsahu regulatorního kapitálu oproti Baselu II ze tří vrstev na vrstvy dvě (Tier 1,2). Kdy se usoudilo, že Tier 3

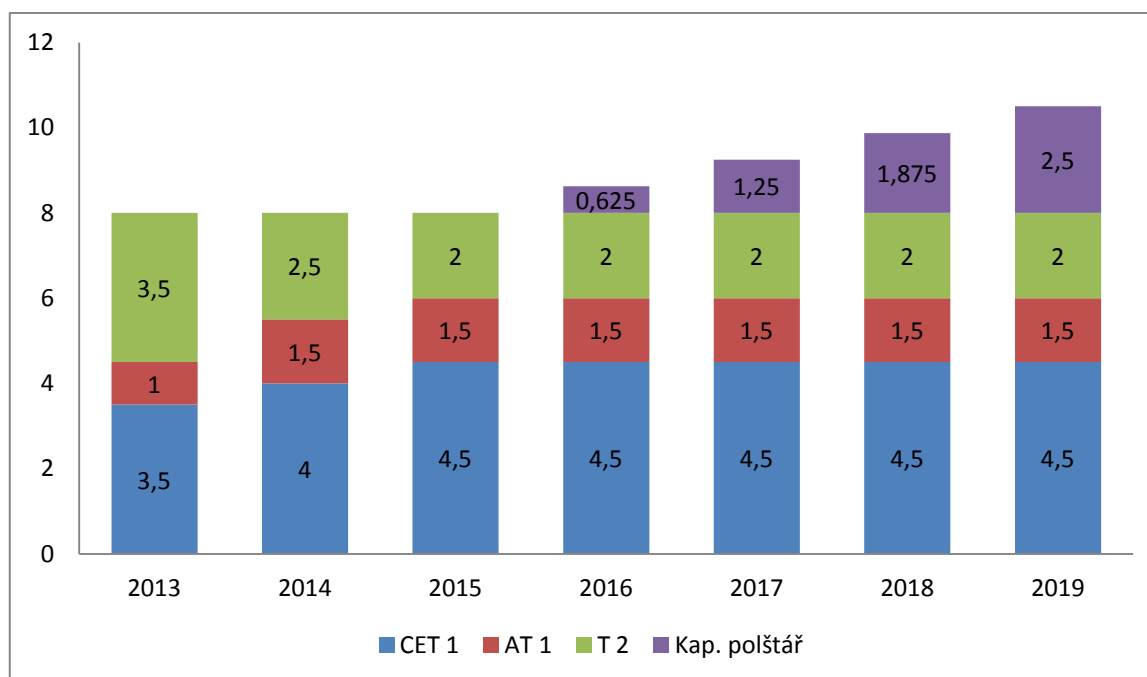
nemůže absorbovat ztráty. Tato vrstva byla tvořena krátkodobým podřízeným dluhem. Kromě toho však ještě dochází k nové přísnější definici Tier 1 a 2. Jak vyřazení Tier 3 tak nová definice Tier 1 a 2 nemají na český sektor znatelný vliv, neboť Tier 3 nebyl takřka využíván a v obou dalších vrstvách kapitálu bylo složení velmi podobné nově definovaným vrstvám.

Tento rámec je ještě doplněn alternativním pákovým poměrem, který je v regulaci Baselu novinkou, avšak býval už dříve využíván a vyzkoušen na území Spojených států amerických. Pákový poměr má sloužit jako brzda při nadměrném růstu expozice banky jak v bilanci, tak mimo bilanci. A doplňovat tak jednoduchým způsobem kapitálové požadavky, které jsou zjišťovány složitými modely a propočty s leckdy velkou mírou ovlivnitelnosti samotnou bankou, pro kterou jsou zjišťovány. Zároveň by měla snižovat systémové riziko prostřednictvím snížení procykličnosti a omezení vlivu návaznosti jednotlivých institucí. Pákový poměr totiž snižuje procykličnost způsobenou snižováním rizikových vah v obdobích ekonomického růstu a omezuje možné podceňování hodnocení bonity klienta v těchto obdobích. [1]

4.1.1 Zvýšení kapitálu

Je nezbytné, aby expozice banky byla kryta kvalitním kapitálem. Basilejský výbor považuje za klíčovou složku kapitálu kmenový kapitál (CET 1), předurčuje jej ke krytí ztrát banky, kdy zejména v krizových obdobích dochází k velkému nárůstu v objemech nesplacených úvěrů a snižování hodnoty aktiv prostřednictvím opravných položek. To je důvodem k zvýšení podílu kmenového kapitálu na regulatorním kapitálu. V následujícím grafu je zobrazen požadovaný nárůst kmenového kapitálu včetně kapitálového konzervačního polštáře, který je z hlediska české legislativy uváděn pod názvem bezpečnostní kapitálová rezerva.

Obr. 4. 1 Průběh zvyšování kapitálových požadavků dle Basel III (v %)

Zdroj: vlastní zpracování z údajů BIS

BCBS. *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*. [online]. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [1]

4.1.2 Definice kapitálu

Zejména nedávná krize pomohla k odhalení odchylek v definici kapitálu napříč různými zeměmi. Dle Poloučka¹⁰ se jako problém jeví zejména účetní standardy jednotlivých zemí, neboť účetnictví z velké části určuje co je kapitálem a případně jakou složkou kapitálu. Což ilustruje na nerovném postavení amerických a evropských bank na mezinárodním finančním trhu způsobené rozdílnou aplikací stejného souboru pravidel – Baselu II. Cílem Basel III v této oblasti je sblížení jednotlivých předpisů, což by společně s vyššími požadavky na zveřejňování informací o kapitálu, mělo vést k větší schopnosti trhu hodnotit a srovnávat kvalitu kapitálu institucí i v mezinárodním měřítku. [1]

¹⁰ Polouček S. Integration of financial markets in the European Union In Matoušek R., Stavárek D. *Financial Integration in the European Union*. Abingdon, Oxon: Routledge, 2012. ISBN 978-0-415-69076-8.

4.1.3 Posílení krytí rizik

Dalším poznatkem získaným během krize byl vážný nedostatek pokrytí rizik spojených jak s bilančními tak mimobilančními operacemi. Basel III proto po bankách vyžaduje odbornější analýzu úvěrového rizika u externě hodnocených sekuritizací. Znatelné by mělo být zejména zvýšení kapitálových požadavků na úvěrové riziko protistrany u obchodů s cennými papíry, stejně jako obchody s deriváty, které probíhají necentrálně. V zájmu zmírnění procykličnosti je pak představen rámec určování kapitálových požadavků metodou Value at Risk, který je založen na období 12 měsíců finančního stresu. [1]

4.1.4 Pákový poměr

Nově využívaným požadavkem je pákový poměr, který by měl doplňovat požadavky závislé na hodnocení rizika. Pákový poměr je porovnatelný s minimálními odchylkami v různých transpozicích právních předpisů, což z něj společně s jednoduchostí jeho výpočtu tvoří ukazatel, kterým můžeme rychle zjistit přibližný stav kapitálové přiměřenosti jednotlivých institucí a porovnávat je mezi sebou. Basilejský výbor bude testovat až do 1. ledna 2017 jak se osvědčí pákový poměr ve výši 3 %, následně v průběhu roku 2017 provedeny případné úpravy definice nebo kalibrace a platit ve finální verzi by měl od 1. ledna 2018. [1]

$$\text{Pákový poměr} = \frac{\text{Tier 1}}{\text{Celková expozice}}$$

4.1.5 Systémově významná finanční instituce (SIFI)

V souvislosti s globální integrací finančních trhů došlo k rozšíření velkých finančních institucí, a to zejména ve formě bankovních skupin. Kromě poskytování komplexních bankovních služeb v globálním měřítku jsou tyto instituce schopny poskytovat své služby velkým mezinárodním společnostem a vládám při financování státních dluhů. SIFI je takový subjekt, který významně přispívá k akumulaci systémového rizika.

V případě jeho selhání by dopadly na jeho okolí vysoké náklady, a bylo by ohroženo hladké fungování systému, které by mělo znatelný negativní dopad na reálnou ekonomiku. Jelikož by došlo k přenášení negativních dopadů systémem, předpokládá se, že takovýto

finančním institucím by byla podána pomocná ruka ze strany dohledových orgánů či vlád a je pak otázkou, zda u takových institucí nedochází k morálnímu hazardu. Předpokládaná záchrana je patrná i na levných zdrojích financování pro tyto instituce. Klasifikace institucí pouze podle velikosti by však určitě nebyla správná, poněvadž i menší finanční instituce mají potenciál vyvolat událost systémové úrovně, jako například banka s významným podílem na důležitém tržním segmentu jakými jsou třeba hypoteční úvěry. Pokud by se taková banka dostala do potíží, pak by to vyvolalo pochybnosti o celém segmentu a možnou paniku na trhu. [1, 2]

4.1.6 Kapitálové polštáře

Novým nástrojem, který se objevil v Baselu III, jsou kapitálové polštáře, které jsou v české legislativě označovány jako kapitálové rezervy. Tento nástroj je řazen k nástrojům makroobezřetnostní politiky, a kvůli jeho stanovování národními dohledovými orgány je součástí směrnice a nikoli nařízení, a tedy je označován za „měkkčí“ požadavek. Byl navrhnut s cílem omezit fáze ekonomického propadu, neboť na rozdíl od „tvrdých“ kapitálových požadavků, kdy v podstatě nelze čerpat kapitál v situaci, kdy regulatorní kapitál nedosahuje stanovené výše, čili banka je nucena omezit objem úvěrů a nemůže pumpovat peníze zpět do ekonomiky pro podporu ekonomického růstu. [1]

4.2 Program hodnotící konzistenci regulace

Obecně se dá říci, že k přijetí pravidel označovaných jako Basel I a II došlo u více než 100 zemí světa. Jak již bylo uvedeno výše, implementace závisí na povětšinou národních orgánech, které o přijetí rozhodují. Tím je ovlivněna také výsledná podoba pravidel, neboť díky absenci právní subjektivity Basilejského výboru pro bankovní dohled (BCBS) dochází mezi jednotlivými zeměmi k odchylkám ve výsledné podobě regulace.

K úspěšnému fungování pravidel a tedy dosáhnutí cílů jako zdravý a stabilní bankovní sektor je zapotřebí, aby „procesní“ část, tedy implementace probíhala konzistentně a v časové návaznosti a také vzhledem k zajištění minimalizace negativního vlivu na poskytování úvěrů po krizi a tedy k neomezování zotavení ekonomiky. Basilejský výbor vědomý si této potřeby v roce 2012 představil RCAP (Regulatory consistency assessment programme). Program sleduje dva parametry a sice, časový horizont přijímání Basilejských pravidel a spolu s tím hodnotí dosud přijaté standardy z hlediska ucelenosti a úplnosti. Neboť úhrn sebemenších

odchylek může v konečné fázi způsobit výraznou změnu, a tím ovlivnit dosahování deklarovaných cílů a také nepříznivě změnit konkurenční podmínky v globálním měřítku. [3]

Tab. 4. 1 Rozsah hodnocení implementace

	Key components of the Basel framework	Inclusion in the assessments
A	Capital requirements	
1.	Scope of application	Included
2.	Transitional arrangements	Included
3.	Pillar 1: Minimum capital requirements	
	Definition of capital	Included
	Credit Risk: Standardised Approach	Included
	Credit risk: Internal Ratings-Based Approach	Included if adopted
	Credit risk: Securitisation Framework	Included
	Counterparty credit risk rules	Included
	Market risk: Standardised Measurement Method	Included
	Market risk: Internal Models Approach	Included if adopted
	Operational risk: Basic Indicator Approach and Standardised Approach	Included
	Operational risk: Advanced Measurement Approaches	Included if adopted
	Capital buffers (conservation and countercyclical)	Included
4.	Pillar 2: Supervisory Review Process	
	Legal and regulatory framework for the Supervisory Review Process and for taking supervisory actions	Included
5.	Pillar 3: Market Discipline	
	Disclosure requirements	Included
B	G-SIB additional loss absorbency requirements	
	G-SIB additional loss absorbency requirements	Included if relevant (1)
C	Liquidity standards	
1.	Scope of application	Included (1)
2.	Transitional arrangements	Included (1)
3.	Liquidity Coverage Ratio	Included (1)
4.	Net Stable Funding Ratio	Included (1)
D.	Leverage ratio	
	Leverage ratio	Included (1)

(1) To be included after the Committee concludes its review on any revisions or final adjustments.

Zdroj: Basel III Regulatory Consistency Assessment Programme (RCAP) [3]

Program pro kontrolu implementace v jednotlivých zemích hodnotí průběh implementace dané země, čímž umožňuje porovnání mezi zeměmi na konsolidovaném základu.

4.3 Regulace a dohled v bankovním sektoru

Banky jsou specifické instituce, které hospodaří s převážně cizími zdroji. Banky provádějí zprostředkovatelskou činnost, při které dochází k různým změnám formy kapitálu, kde mezi nejdůležitější patří:

- kvantitativní transformaci kde např. dochází k soustředění mnoha malých vkladů, které jsou transformovány do větší investice,
- časové transformaci tedy transformaci z hlediska splatnosti,
- teritoriální transformaci,
- měnovou transformaci.

Z těchto důvodů je bankovní sektor velice důležitým pro celou ekonomiku, které zprostředkovává jak peněžní tak kapitálové zdroje nutné pro její fungování. Díky tomuto významu pro ekonomiku je žádoucí zajistit jeho stabilitu, což vlády zajišťují pomocí regulativních opatření a systému dohledu na jejich plnění.

Otázkou proč regulovat bankovní sektor se zabývá také Polouček¹¹, který uvádí tři základní důvody proč regulovat trh obecně. Prvním z nich je existence přirozeného monopolu, tento důvod ovšem není v oblasti bankovníctví akceptovatelný. Druhým naopak významným důvodem pro bankovníctví je omezení negativních externalit, které mohou být způsobeny selháním trhu. V případě úpadku jedné banky může prostřednictvím domino efektu nastat systémová krize celého bankovního systému. Odpovědí regulátorů je pak existence věřitele poslední instance (centrální banka v případné spolupráci s vládou) a systém pojištění vkladů (fond přijímající příspěvky bank z povinného pojištění depozit). Třetím důvodem je pak asymetrie informací, která je rovněž přítomna v bankovním sektoru, a to jak na straně klientů banky, tak i banky. Běžní spotřebitelé finančních produktů a služeb ani zdaleka nedisponují znalostmi a informacemi, které jsou potřebné pro kvalifikované zhodnocení situace. Naopak z pohledu banky je problémem posouzení bonity klienta, neboť ten může zkreslit či neuvést některé relevantní informace, které banka nemá jak zjistit.

---

¹¹ POLOUČEK, S. a kol. *Bankovníctví*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013 [7]

4.3.1 Náklady regulace

Náklady regulace trvale rostou, zvyšuje se zátěž centrální banky, vlády a dalších institucí regulace a dohledu. Kromě toho samozřejmě rostou i náklady bankám, na něž se regulace vztahuje, neboť dochází k zpřísnování regulatorních pravidel. Přitom většina bankéřů z praxe považuje za efektivnější častější a zároveň detailnější průběžné kontroly a nikoli neustále přísnější pravidla. [7]

4.3.2 Náklady na implementaci

Zkoumání provedené společností McKinsey odhaduje procesní náklady na implementaci Basel III bez nákladů potřebných k hmotnému vyhovění regulatorním předpisům na přibližně 45 až 70 miliónů eur pro evropskou banku středního rozsahu. Zároveň vypočítává potřebné zdroje v oblasti pracovních sil na úrovni 135 až 210 FTE¹² let, tedy se pohybujeme v pásmu kolem 350000 hodin. A v českém sektoru je třeba připočítat také nemalé náklady a administrativní náročnost spojenou se zavedením nového občanského zákoníku na počátku roku 2014.

---

¹² Full-time equivalent= ekvivalent 8 hodin denně, 5 dnů v týdnu, 52 týdnů v roce jednoho pracovníka tzn. 1 FTE rok je 2080 hodin

Exhibit 7

Depending on starting position, implementation is likely to cost €45 million to €70 million, mainly driven by IT.

Work-streams	Estimated cumulative implementation cost		Start date of reporting	Main tasks
	€ million ¹	FTE years		
Market risk	6–10	25–40	2012	Define/implement calculation method, introduce new processes, and set up data feeds
Leverage ratio	<1	<5	2013 ²	Implement calculation method, add data feeds, and align reporting
Liquidity/funding	<1	<5	2013 ³	Define target funding mix, create a capital market strategy, and adapt asset mix
Counterparty credit risk	4–6	15–25	2013	Design/implement credit-value-adjustment approach and stressed expected-positive-exposures (EPE) model, adjust collateral-management process
Capital	<1	<5	2013	Define/implement calculation method, specify data requirements/add data feeds, align reporting
Compliance	<1	<5	–	Refine disclosure process, coordinate with regulator
Risk IT/operations	35–45	90–115	–	Ensure data consistency and availability, develop applications, design new IT landscape
Business units	<5	5–10	–	Cooperate in functional workstreams
Total	45–70	135–210		

¹ Including costs for external advice and varying share of hardware costs.

² Observation period starts in 2011.

³ Expert estimate.

ILLUSTRATIVE FOR MIDSIZE BANK

Obr. 4. 2 Ilustrace nákladů na implementaci

Zdroj: MCKINSEY. *Basel III and European banking: Its impact, how banks might respond, and the challenges of implementation*. Dostupné z https://www.mckinsey.com/~/media/mckinsey/dotcom/client_service/Risk/Working%20papers/26_Basel_III_and_European_banking.ashx [25]

4.4 Poučení z Velké deprese

Velká deprese, která započala ve Spojených státech amerických v roce 1929, měla masivní dopad na komerční bankovníctví v USA. Z přibližně 25000 komerčních bank, které obchodovaly ve spojených státech v roce 1929, jich do roku 1933 ukončilo svou činnost téměř 10000. V roce 1932 studijní komise pro Indianské finanční instituce (Study Commission for Indiana Financial Institutions) došla k závěru, že většině praktik odpovědných za velkou většinu těchto selhání mohlo být předejito regulací a dohledem.

V souvislosti s tímto tvrzením bylo věnováno až překvapivě málo pozornosti rozdílným počtům selhání v různých státech USA a vlivu různých nastavení regulace a dohledu v závislosti na státu, ve kterém měly tyto banky sídlo a tedy jakému režimu podléhaly. Protože pouze zhruba čtvrtina zkrachovalých bank podléhala jednotným národním

pravidlům a dohledu, a nikoli pouze pravidlům jednotlivých států USA. Je však také nutno říct, že to bylo způsobeno rozdílným počtem bank spadajících pod jednotlivá pravidla, nicméně přesto se rozdíl blížil 4 %, neboť rozdílnost v selháních byla ve výši 10,2 % oproti 6,8 %.

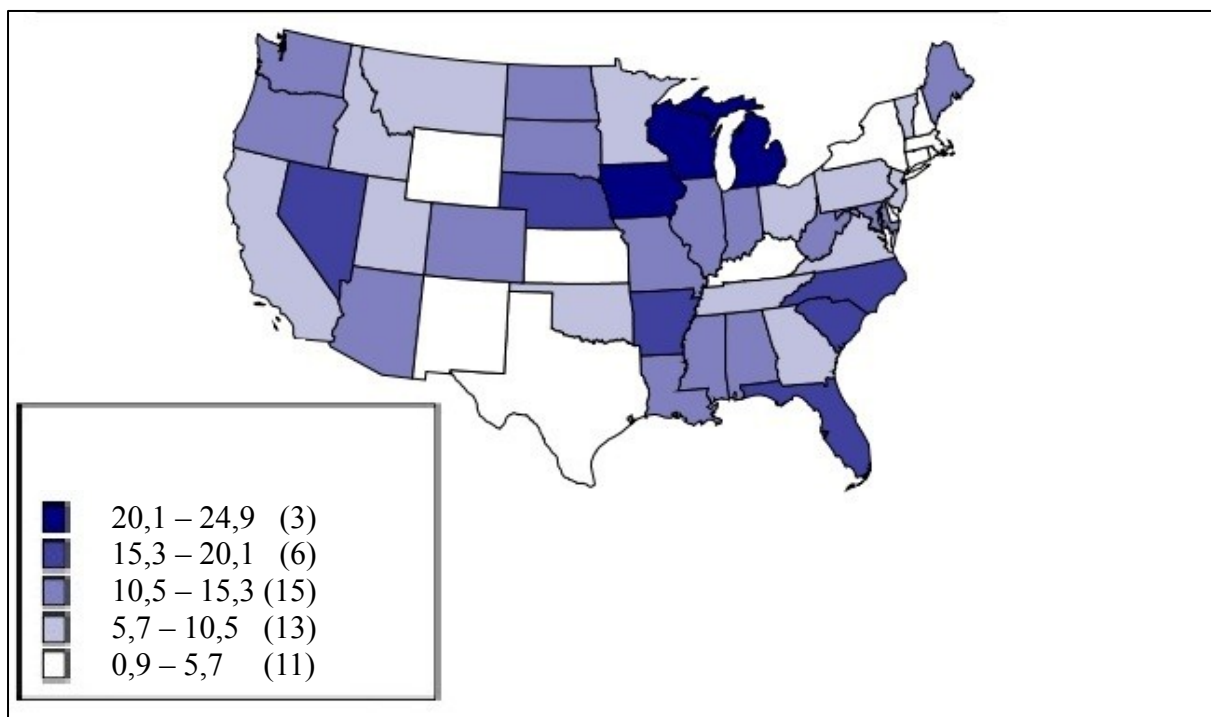
V 60. letech 19. století byl v USA přijat zákon o Národním bankovníctví, který zavedl duální bankovní systém, kde finanční instituce mohla získat státní licenci od státního orgánu dohledu nebo národní licenci od orgánu pro národní dohled. Teoreticky mohly státní orgány přebírat koncepci regulace a dohledu od národního orgánu, takže by pravidla byla konzistentní, ale státní orgány byly ovlivňovány zájmovými skupinami, a proto docházelo k různým odchylkám.

V souvislosti s rozdílnou regulací je nutno zmínit, že v případě bank podléhajících národnímu dohledu bylo povoleno zakládat pobočky pouze ve městě se sídlem banky. Naproti tomu u státem dohlížených bank bylo možno v závislosti na zákonech jednotlivých států otevírat pobočky i na okresní či státní úrovni. Otevírání poboček v jiných územích je považováno za krok ke snížení úvěrového rizika, neboť diverzifikuje portfolio do širšího území a na větší okruh potenciálních zákazníků.

Důležitým faktorem k řádnému výkonu funkce dohledu je nutná nezávislost na politických představitelích, zástupcích bank a dalších možných subjektech prosazujících své zájmy. Během 20. a 30. let 20. století ovšem docházelo ke stížnostem komisařů dohledu, že politici ovlivňují jejich schopnost vykonávat dohled nad bankami. Faktem zůstává, že 44 ze 48 zástupců státního dohledu bylo jmenováno státním guvernérem. Přitom bankovní dohled může s podporou regulačních opatření zlepšit finanční stabilitu, neboť dohledem může být omezena informační asymetrie z pohledu vkladatelů k bance. Vkladatelé totiž nemohou zhodnotit rizikovost aktivit banky ani její schopnost absorbovat případné ztráty.

V obrázku jsou barevně odlišeny jednotlivé státy podle procentního vyjádření úpadků. V popisku jsou uvedeny míry selhání bank (levý sloupec) a v pravém sloupci jsou uvedeny počty států, v kterých byly zaznamenány tyto míry úpadků.

Obr. 4. 3 Úpadky bank v USA v letech 1929-1933 v %

Zdroj: *NBER Working Paper No. 10475* dostupné z <http://www.nber.org/papers/w10475.pdf> [26]

Lze jasně vidět, že některé státy dosahovaly výrazně nižšího procenta úpadků a některé naopak vyššího. Je to způsobeno rozdílností právních úprav, neboť v jednotlivých státech byla omezena možnost tvorby poboček dle počtu i druhu, avšak tato opatření se lišila. Naproti tomu v celých spojených státech platil McFadden - Pepperův zákon, který zakazoval zakládání poboček ve státech odlišných od státu sídla konkrétní banky. Tento zákon byl přijat v roce 1927 a zajišťoval tedy vysokou míru decentralizace bankovního kapitálu. Absence větších bank s velkou kapitálovou silou mohla přispět k menší odolnosti bankovního sektoru USA vůči krizovému stavu období 1929 – 1933. Nicméně na druhé straně také nelze upřít efekt snížení systémové důležitosti, a také omezení dominového efektu a paniky v případě možného pádu velkých bank. V některých státech byly uzákoněny vyšší kapitálové požadavky než v ostatních a dohledovým autoritám dána pravomoc ukončit provoz banky bez nutnosti soudem schválené nucené správy. [26]

Díky jednotnému trhu fungujícímu v Evropské unii a jednotným bankovním licencím, které umožňují bance, která získá tuto licenci provozovat svou činnost na území Evropské unie, lze vyzkoušet, že problémy amerických bank během Velké deprese z oblasti geografické diverzifikace portfolia nebudou příliš aktuální. Co se týče oblasti dohledu, pak

díky zavádění jednotného bankovního dohledu se do úlohy vrchního kontrolora bankovního hospodaření v eurozóně dostává Evropská centrální banka. Českých bank se toto opatření až do vstupu České republiky do eurozóny či alespoň bankovní unie netýká, ale pouze zdánlivě, neboť jednotný bankovní dohled znamená přímý dozor Evropské centrální banky také nad bankami, které dosahují objemu aktiv nad 30 miliard euro a jsou dle kritérií ECB významné. Tedy pod dohledem ECB budou i matky některých českých bank, skrze které bude mít přehled i o těchto dceřiných bankách. Nicméně menší ovlivnění dohledového orgánu situací blízkého okolí je považováno za přínosné, jak dokládá i studie *Inconsistent Regulators: Evidence from Banking*.¹³ [18, 21, 22]

4.5 Implementace v Evropské unii

Evropská unie se prostřednictvím Evropské komise aktivně podílela na tvorbě Baselu III, a ovlivňovala tedy jeho podobu v zájmu specifík evropského bankovního sektoru. Nicméně i přesto jsou zde dva velké důvody, proč by nebylo vhodné jednoduše včlenit Basel III do legislativy Evropské unie.

Prvním z nich je absence demokratického rozhodování, protože Basilejská komise je pouhým výborem, který nemá moc uzákonit svá pravidla a donutit banky se jimi řídit, zároveň by při opačné situaci dostal pouhý výbor obrovskou moc, a tak o implementaci rozhodují v závislosti na politické situaci převážně demokraticky zvolení zástupci, jako je tomu i na území Evropské unie. Také však nesmí nové předpisy být v rozporu se současnými právními předpisy.

Druhým důvodem je pak okruh institucí, na něž se regulace vztahuje, neboť Basel III počítá s uplatňováním požadavků pouze vůči mezinárodně aktivním bankám, tedy zjednodušeně jsou z regulace vyřazeny malé banky s nepřílišnou systémovou důležitostí. Naproti tomu v Evropské unii se Basel III uplatňuje na všechny banky (přes 8300 bank na území EU) a také investiční společnosti, což je žádoucí pro specifickou jednotnost evropského trhu, protože banky splňující nenáročné podmínky jednotné licence mohou provozovat své činnosti ve všech členských státech a nemusí přitom žádat národní dohledové orgány o povolení, přestože nesplňují podmínky jednotlivého členského státu. [20]

---

¹³ AGARWAL, S. et al. *Inconsistent Regulators: Evidence from Banking*. [10]

4.5.1 De Larosièrova zpráva

Zpráva skupiny vedené Jacquesem de Larosière týkající se dohledu nad finančním trhem v Evropské unii, vypracované pro Evropskou komisi na žádost jejího předsedy J. M. Barrosa. Obsahem zprávy jsou důvody krize, kritika stavu na globální, evropské i národní úrovni a také jsou ve zprávě obsažena četná doporučení pro zlepšení situace. Těchto doporučení je celkem 31 a otevřely prostor pro mnoho otázek týkajících se problematiky dohledu. Upozorňuje zejména na nedostatečnou harmonizaci finančních pravidel, a také na potřebu možnosti členských států uplatňovat přísnější opatření nad rámec Evropské centrální banky, v případě, že tato nebude uplatňovat dostatečně přísná opatření. Dle zkušeností z USA¹⁴ tato obava není příliš opodstatněná, neboť při střídání federálního regulátora s lokálním byl federální vždy tím přísnějším, nejspíše proto, že lokální přikládá větší váhu negativním vlivům regulace na své okolí a konkurenční postavení. [27, 35]

4.5.2 Směrnice CRD IV

V Evropské unii je implementace standardů Basel III zajištěna pomocí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 označované jako CRD IV (Capital Requirements Directive). Tato směrnice je platná od 17. července 2013 a bylo povinností členských států tuto směrnici přijmout a zveřejnit předpisy zajišťující plnění této směrnice do 31. prosince roku 2013, aby byla zajištěna účinnost od 1. ledna 2014.¹⁵

Rozdílem mezi směrnicí a nařízením je pak způsob transpozice do práva, neboť u směrnice jsou povoleny odchylky v jednotlivých členských státech, aby bylo zajištěno pouze dosažení cíle směrnice. Při implementaci směrnice lze respektovat určité odlišnosti v právních rádech států či jiné důvody, pro které je vhodné zavádět opatření rozličně.

---

¹⁴ AGARWAL, S. et al. Inconsistent Regulators: Evidence From Banking. [10]

¹⁵ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Časté otázky a odpovědi – směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR)* [16]

4.5.3 Nařízení CRR

Naopak nařízení je používáno u aktů, u kterých by bylo nevhodné, aby si je přizpůsobovaly národní instituce států, neboť rozdílnost by mohla způsobit omezení původního cíle. Zde můžeme vidět „poučení“ z minulých událostí, na které upozorňovala de Larosièreova zpráva, kdy díky možnosti přizpůsobení předpisů docházelo k povážlivým odchylkám napříč jednotlivými státy.

K zajištění implementace Basel III bez odchylek napříč členskými státy bylo použito nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013, neboli CRR (Capital Requirements Regulation) platné od 28. června 2013 s účinností od 1. ledna 2014 resp. 2015 a 2016 u některých ustanovení.¹⁶

V rozsahu upravovaném směrnicí se jedná zejména o tyto oblasti:

- **oblast správy a řízení** (corporate governance), kde je akcentováno řízení rizik, ať už na úrovni představenstva či managementu instituce a také efektivita dohledových orgánů u monitorování systému řízení rizik,
- **sankce**, zde se jedná o možnost udělit sankce všemi dohledovými orgány v případě porušení pravidel, například pokuta až do výše 10 % ročního obrátu instituce či dočasné pozastavení činnosti členům managementu,
- **dohled**, v této oblasti je vyžadována po dohledových orgánech předpříprava dohledového programu, lepší a systematictější využívání dohledu na dálku (využití informačních technologií),
- **omezení závislosti na externím ratingu**, požadováním vlastních hodnocení pro investice, portfolia...

Při transpozici do práva Evropské unie pak nedochází pouze k formálním změnám, ale také k odlišnostem obsahovým. V oblasti upravované nařízením se jedná o Single Rulebook, jehož cílem je poskytovat ucelenou sadu harmonizovaných prudenčních pravidel, které musí dodržovat banky napříč celou Evropskou unií. Tímto by měla být zajištěna právní jednotnost

---

¹⁶ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Časté otázky a odpovědi – směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR)* [16]

a omezena určitá nejistota v oblasti posuzování právních výkladů ve všech členských státech, a tedy efektivnější fungování jednotného trhu.¹⁷ [20]

---

¹⁷EUROPEAN BANKING AUTHORITY. *The Single Rulebook* [19]

5 Dopad kapitálových požadavků Basel III na bankovní sektor České republiky

Cílem regulace Basel III je silný a odolný bankovní systém, který nebude působit jako přenašeč finančního stresu. Hodnotit jeho dopady je však velmi složité, neboť se nejedná o klasický analytický úkol, tedy odhad jednotlivých změn, ale mění se spousta věcí najednou. [23]

5.1 Struktura bankovního sektoru České republiky

Struktura bankovního sektoru dle bilančních sum v České republice zůstává poměrně stálá s převažujícím podílem velkých bank, jejichž podíl se pohybuje kolem cca 57 %. Tato kategorie je tvořena čtyřmi bankami, a sice Českou spořitelnou, ČSOB, Komerční bankou a UniCredit Bank. Dále pak sektor sestává z osmi středních a šesti malých bank, dvaceti poboček zahraničních bank a pěti stavebních spořitelen.

Tab. 5. 1 Podíl bank dle velikosti bilanční sumy (v %)

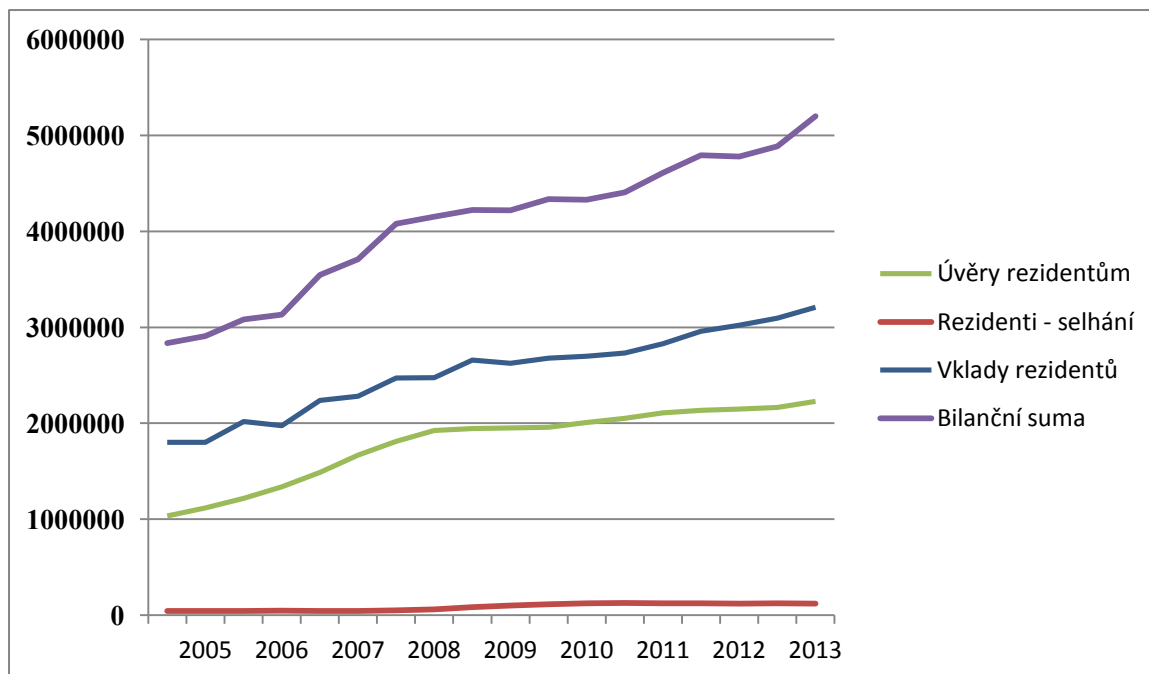
	2010	2011	2012
Velké banky	58,0	57,2	57,1
Střední banky	13,1	19,0	20,6
Malé banky	6,4	1,6	2,5
Pobočky zahr. bank	11,4	11,5	9,4
Stavební spořitelny	11,2	10,6	10,4
Celkem	100,0	100,0	100,0

Zdroj: ČNB dostupné z

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2012_cz.pdf

Z hlediska struktury aktiv českého bankovního sektoru vyplývá silná orientace sektoru na rezidenty České republiky, neboť dominantní položkou aktivní strany bilance jsou úvěry

poskytované rezidentům dosahující hranice 60 % aktiv. Dominance rezidentů je zřejmá také na pasivní straně bilance, kde jejich vklady dominují v ještě větší míře přesahující oněch zmíněných 60 % a blíží se dokonce 70 %. Z výše uvedeného je možno vysledovat velkou míru vlivu ekonomické situace v České republice na stabilitu českého bankovního sektoru. Protože český bankovní sektor na rozdíl od jiných zejména vyspělých sektorů není orientován na nové finanční operace, jako např. sekuritizace, obchodování s deriváty atd., jeho ovlivnění zahraniční situací i přes většinové vlastnictví zahraničními subjekty nemusí být tolik zřetelné.

Obr. 5. 1 Vývoj podílu rezidentů na bilanci a NPL rezidentů v mil. Kč

Zdroj: ARAD dostupné z <http://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.htm>

Jak lze vyčíst z grafu, tak při růstu celkové bilanční sumy docházelo i přes kopírující růst úvěrů i vkladů rezidentů k malému poklesu podílu těchto složek na celkové bilanci. Tedy Český bankovní sektor pomalu mění strukturu směrem k vyspělejší struktuře, avšak podíly vkladů i úvěrů rezidentů jsou značné.

Z těchto důvodů je možné usuzovat, že stabilita bankovního sektoru České republiky velmi závisí na ekonomické situaci v České republice, potažmo schopností českých domácností a podniků splácet úvěry, ale také ochotou a možnostmi vkládat finanční prostředky do bankovních ústavů.

Dle vývoje NPL (Non-performing loans) tedy úvěrů v selhání můžeme konstatovat, že absolutní výše zůstává od roku 2009 na podobné úrovni, avšak vzhledem k nárůstu úvěrů se podíl úvěrů v selhání na celkových úvěrech rezidentům pomalu snižuje.

5.2 Kapitálové požadavky

Tab. 5. 2 Kapitálové požadavky v českém bankovním sektoru v mld. Kč

	2010	2011	2012	2013
Kapitálové požadavky celkem	149,2	159,0	156,4	171,3
A. KP k úvěrovému riziku	129,9	137,1	134,4	147,6
úvěrové riziko při STA	51,4	41,7	43,1	
úvěrové riziko při IRB	78,5	95,4	90,3	
B. KP k tržnímu riziku	2,8	4,9	4,7	5,2
úrokové riziko	2,1	2,6	3,1	3,7
akciové riziko	0,1	0,0	0,0	0,0
měnové riziko	0,1	0,2	0,2	0,2
komoditní riziko	0,1	0,1	0,2	0,2
vlastní modely	0,5	1,9	1,3	1,1
C. KP k operačnímu riziku	16,4	16,9	18,1	18,5
metoda BIA	1,3	1,1	1,1	
metoda TSA	5,6	7,3	8,4	
metoda ASA	1,2	0,0	0,0	

metoda AMA	8,2	8,6	8,6	
E. KP k ostatním rizikům	0,0	0,0	0,1	0,0
vypořádací riziko	0,0	0,0	0,0	
r. angažovanosti obch. portfolia	0,0	0,0	0,1	
riziko ostatních nástrojů	0,0	0,0	0,0	
přechodné KP	0,0	0,0	0,0	
Kapitálová přiměřenost (%)	15,52	15,27	16,42	17,22

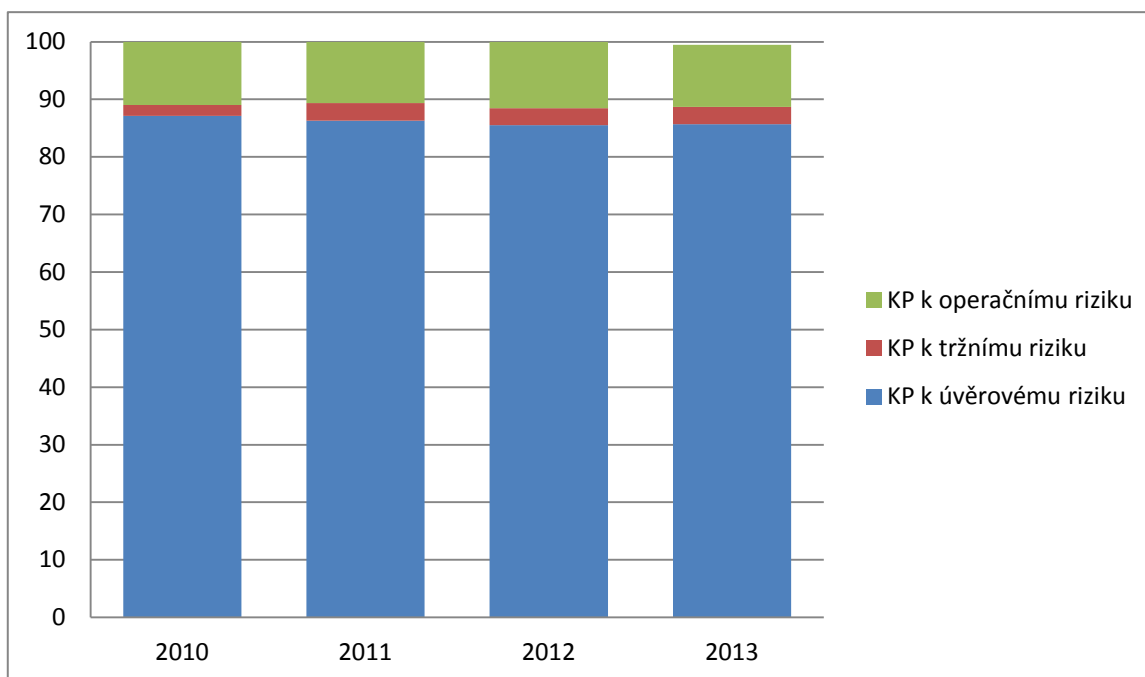
Zdroj: ČNB dostupné z

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2012_cz.pdf,

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab05.html

Přestože podíl regulačního kapitálu k rizikově váženým aktivům je stanoven na 8 %, tak u žádné banky nedošlo v průběhu roku 2012 k poklesu kapitálové přiměřenosti pod 10 %.

Basilejský výbor ve svém průzkumu programu RCAP sledoval podíly rizik na rizikově vážených aktivech a výsledky prezentoval odděleně podle geografických regionů pro Evropu, Severní Ameriku a třetím subjektem byla Asie a ostatní země světa. Úvěrové riziko se shodně pro Evropu a Severní Ameriku pohybovalo kolem 60 %, v Asii a ostatních zemích světa to pak bylo kolem 80 %. Operační riziko se u všech tří drželo kolem 10 %, ale lišily se hodnoty tržního rizika, protože v Severní Americe podíl tržního rizika tvoří více než 15 %, v Evropě se pohybuje kolem 10 % a v Asii a ostatních zemích světa tvoří zanedbatelný podíl kolem 2 %. Zbývající podíly do 100 % tvořily např. odpočitatelné položky a další. [3]

Obr. 5. 2 Podíl jednotlivých kapitálových požadavků na celkových požadavcích (v %)

Zdroj: ČNB dostupné z

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab05.html

Z grafu vyjadřujícího podíl jednotlivých kapitálových požadavků dle rizika je patrný dominantní podíl kapitálových požadavků k úvěrovému riziku, tento se pohybuje v českém bankovním sektoru kolem 86 % a významně převyšuje podíly pro Evropu, ke které by český bankovní sektor měl patřit, ale strukturou kapitálových požadavků se velmi blíží ke skupině Asie a ostatní země světa, a to nejen v případě úvěrového rizika, ale také podílem operačního a tržního rizika s přibližně 11 % resp. 3 %.

5.3 Kapitálová přiměřenost v českém bankovním sektoru

Kapitálová přiměřenost vypovídá o podílu kapitálu k rizikovým aktivům banky. Je to vlastně ukazatel, který dává do poměru zjištěné hodnoty regulačního kapitálu společně s objemem a rizikovostí kapitálu. Ač se jedná o poměrně jednoduchý koncept, tak se způsoby výpočtu vzhledem k novým verzím Basilejských dohod poměrně výrazně měnily.

Podle Baselu I se kapitálová přiměřenost počítala takto:

$$KP = \frac{Tier\ 1 + Tier\ 2}{RVA + ÚEPP} * 100\% \geq 8\%.$$

Kdy byly aktivům přiřazeny rizikové váhy určované pouze úvěrovým rizikem (více v kap. 3.2) a aktivní mimobilanční položky byly převedeny na úvěrové ekvivalenty podrozvahových položek, načež jim také byly přiřazeny váhy vzhledem k úvěrovému riziku.

Dodatek z roku 1996 pak zahrnul do rizikových vah ještě riziko tržní a také novou složku kapitálu Tier 3 (kap. 3.3), což změnilo i vzorec pro výpočet kapitálové přiměřenosti:

$$KP = \frac{Tier\ 1 + Tier\ 2 + Tier\ 3}{KPÚR + KPTR} * 100\% \geq 8\%,$$

kde jako KPÚR jsou označeny kapitálové požadavky ke krytí úvěrového rizika a pod KPTR jsou kapitálové požadavky k tržnímu riziku.

S uvedením Baselu II ještě přibýlo krytí operačního rizika a k výpočtu tedy přibyl kapitálový požadavek k operačnímu riziku:

$$KP = \frac{Tier\ 1 + Tier\ 2 + Tier\ 3}{KPÚR + KPTR + KPOR} * 100\% \geq 8\%.$$

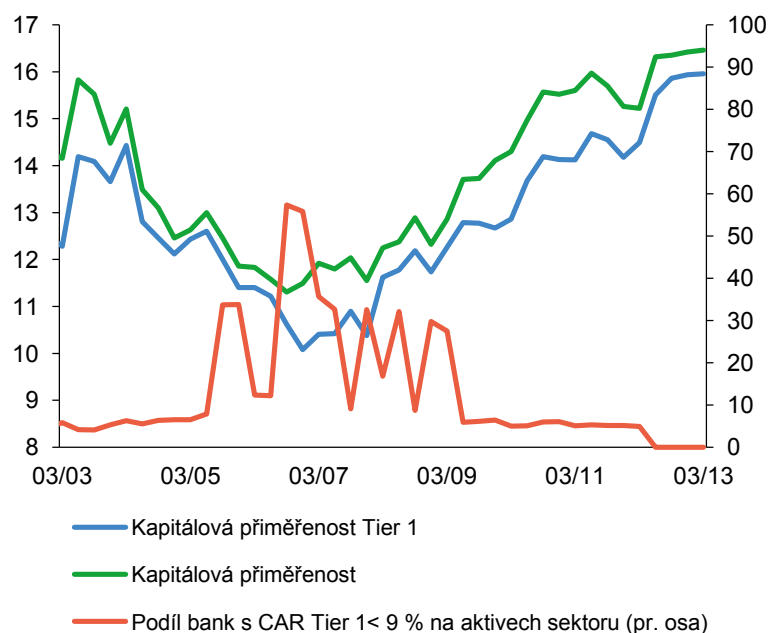
Tímto skončilo krytí rizik vyplývajících pouze z aktiv a se zavedením Baselu III vstupují do výpočtu ještě kapitálové polštáře (v ČR kapitálové rezervy), které by se daly rozdělit do 2 kategorií. První kategorií jsou kapitálové polštáře pro řešení systémového rizika, kam spadá polštář pro systémově důležité instituce a polštář ke krytí systémového rizika. Ve druhé kategorii, která by měla omezovat cykličnost bankovního sektoru, se pak jedná o proticyklický polštář a kapitálový konzervační polštář (bezpečnostní kapitálová rezerva). Vzhledem k těmto polštářům pak celkové kapitálové požadavky budou vypadat takto:

$$CKP = KPTier\ 1 + KPTier\ 2 + KKP + PKP + KPSR + KPSDI,$$

kde CKP vyjadřuje celkové kapitálové požadavky, KPTier 1 značí kapitálový požadavek na množství Tier 1 kapitálu, zahrnující v sobě zvlášť kapitálový požadavek pro CET 1 a AT 1 (kdy požadavek na AT 1 je rozdílem mezi požadovaným Tier 1 a CET 1), KPTier 2 je kapitálový požadavek na množství Tier 2 kapitálu resp. požadavek regulatorního kapitálu sníženého o Tier 1, KKP je kapitálový konzervační polštář, PKP je proticyklický

kapitálový polštář, KPSR je kapitálový polštář ke krytí systémového rizika a KPSDI označuje kapitálový polštář pro systémově důležité instituce. [32]

Kapitálová přiměřenost tedy poměrně dobře vypovídá o vybavenosti banky kapitálem. Když se podíváme na český bankovní sektor, tak zjistíme, že od roku 2007 došlo ve výši kapitálové přiměřenosti českých bank k znatelnému růstu. Také lze vypořizovat, že od roku 2009 se banky s kapitálovou přiměřeností kapitálu Tier 1 podíleli na aktivech sektoru pouze okrajově. Tedy téměř všechny banky s relevantním podílem na aktivních operacích byly dobře kapitálově vybaveny.

Obr. 5. 3 Vývoj kapitálové přiměřenosti českých bank v letech 2003 - 2013

Zdroj: ČNB dostupné z

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2012-2013/fs_2012-2013_financni_sektor.pdf str. 55

Pozn. aktiva sektoru = aktiva bank bez poboček zahraničních bank, levá osa vypovídá o kapitálové přiměřenosti v %

5.4 Dopad na Český bankovní sektor

Během krize se ukázalo, že rizikovost nebyla dostatečně pokryta především u investičních bank. Jejich podrozvaha rostla neúměrně kapitálu a bilanci, což bylo jednou

z příčin finanční krize. I přesto budou dle Laušmanové¹⁸ dopady Basel III znatelné i na komerční banky a zejména pak na specializované málo rizikové banky bez větší diverzifikace např. stavební spořitelny a hypoteční banky. Tyto banky totiž mají málo riziková aktiva s nepříliš vysokým výnosem, avšak v zájmu dosažení vyšší rentability je těchto aktiv velký objem, což bude nově regulovat pákový poměr.

5.4.1 Regulace odměňování

S tímto souvisí také princip odměňování skupin zaměstnanců s vlivem na činnost banky. V rámci uplatňování Basel III dochází ke zpřísnění principů odměňování, jehož účelem je zamezit podněcování zaměstnanců k podstupování nadměrných rizik a ohrožení schopnosti posílení kapitálu banky. Pohyblivá složka odměny závislá na výkonnosti musí zohledňovat také podstoupené riziko a dosahovanou likviditu. Dále pak nejméně 40 % odměn musí být oddáleno alespoň o 3 roky a zároveň 50 % celkové výplaty musí být v nepeněžních nástrojích. Dle Laušmanové¹⁹ jsou tato opatření velmi administrativně náročná a rovněž nebyla prokázána ani jejich spojitost s obezřetností bank. Neboť způsob odměňování byl v podobném rozsahu využíván v investičních bankách před finanční krizí, které byly označovány za jednoho z hlavních původců krize.

5.4.2 Kapitálové rezervy

Kapitálové rezervy představují zajímavou alternativu, neboť je očekáváno jejich čerpání a doplňování právě podle fáze ekonomického či spíše úvěrového cyklu. Správné určení polohy v cyklu je ale velmi problémové a bude představovat pro dohledové orgány, které mohou určovat výši kapitálových rezerv velkou odpovědnost a hrozbu veřejného tlaku na uvolnění kapitálu z rezerv.

V následující tabulce je uveden podíl zisku, který banka musí zadržet pro vytváření bezpečnostní kapitálové rezervy dle úrovně drženého CET 1 k rizikovým aktivům. Jinými slovy je omezena možnost vyplácet dividendy, nakupovat své akcie či vyplácet bonusy. Tato kapitálová rezerva je vytvářena nad rámec kapitálové přiměřenosti, tedy je nutné splňovat

---

¹⁸ LAUŠMANOVÁ, Monika. Basel III: Požadavky nové regulace a její dopad na bankovní sektor. [24]

¹⁹ LAUŠMANOVÁ, Monika. Basel III: Požadavky nové regulace a její dopad na bankovní sektor. [24]

nejdříve 8% kapitálovou přiměřenost a až pak je kapitál možno přiřazovat k rezervě. Kupříkladu banka, která má poměr CET 1 k rizikům ve výši 6 %, ale nulovou výši AT 1 a Tier 2 bude muset následující rok dosažený zisk zadržet ve výši 100 %. V případě, že banka již splňuje 8% kapitálovou přiměřenost, tedy má nenulový kapitál AT 1 a Tier 2 a poměr CET 1 k rizikům je stále ve výši 6 %, pak může rozhodnout o rozdělení zisku ve výši 40 % a 60 % zisku si musí ponechat ke zvýšení kapitálové rezervy.

Tab. 5.3 Zadržený zisk dle poměru CET 1

Poměr CET 1	Procento zadrženého zisku
4,5% - 5,125%	100%
>5,125% - 5,75%	80%
>5,75% - 6,375%	60%
>6,375% - 7,0%	40%
>7,0%	0%

Zdroj: BCBS. *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems* str. 45 [1]

V případě, že instituce nebude disponovat adekvátní výši kapitálu, bude u ní omezeno rozdělení dosaženého zisku a také bude povinna předložit plán na obnovení kapitálu. Plán na obnovení kapitálu obsahuje:

- opatření, jež mají zajistit zvýšení kapitálových poměrů s cílem splnit požadavek kapitálové rezervy v plném rozsahu,
- odhady finančních údajů, alespoň odhady příjmů, výdajů a předpokládanou rozvahu,
- veškeré další informace dokládající reálnost splnění plánu. [17]

Díky implementaci směrnice CRD IV na území Evropské unie je od roku 2014 umožněno České národní bance využívat 3 nových rezerv, a to:

- bezpečnostní,
- ke krytí systémového rizika,
- proticyklické.

ČNB počítá s uplatňováním bezpečnostní rezervy plošné ve výši 2,5 % kapitálu. Proticyklická kapitálová rezerva se bude v jednotlivých zemích lišit, a každá instituce bude muset vypočítat sazbu pro ni specifickou, která bude váženým průměrem sazeb proticyklických kapitálových rezerv v zemích, kde má instituce umístěny své expozice. Váhami budou v tomto případě kapitálové požadavky k úvěrovému riziku zejména u podnikových a retailových expozic. Tento postup je upraven v prováděcím předpisu České národní banky. Česká národní banka zároveň již oznámila, že pro roky 2014 a 2015 stanoví tuto sazbu na nulové hodnotě.

Kapitálová rezerva ke krytí systémového rizika by se měla týkat čtyř bank českého finančního trhu a její výše by měla být v první fázi mezi jedním až třemi procenty. Vzhledem ke struktuře českého bankovního sektoru s dominantní pozicí čtyř velkých bank není těžké odhadnout, o které se bude jednat. Ačkoli se jedná o zvýšení kapitálových požadavků, přímý dopad na bankovní sektor se očekává jen v minimální výši, neboť banky udržují více než dostatečnou kapitálovou přiměřenost. Toto dokládá také tvrzení ČNB, která vyhodnotila, že banky by neměly mít potíže se splněním těchto požadavků.

Kromě těchto tří rezerv ovlivňovaných ČNB pak mohou být instituce zatíženy ještě kapitálovou rezervou pro systémově významné instituce, ať už pro globálně významné instituce, nebo pro lokálně významné instituce. Kapitálovou rezervu pro globálně významné instituce lze aplikovat od roku 2019, s postupným náběhem od roku 2016, ale pouze na konsolidovaném základě na nejvyšší evropské úrovni. Kapitálovou rezervu pro lokálně významné instituce lze uplatňovat již od roku 2016 a nemusí se jednat o významnou instituci na nejvyšší evropské úrovni, ale také například o dceřiné instituce.

Periodicita aktualizací sazeb by měla být v případě kapitálových rezerv pro systémově významné instituce minimálně roční, v případě proticyklických kapitálových rezerv čtvrtletní a kapitálové rezervy ke krytí systémového rizika by se měly aktualizovat alespoň po 2 letech. Dle Skořepy a Seidlera²⁰ bude velmi důležité správné zvládnutí veřejné komunikace v oblasti kapitálových rezerv pro řešení systémového rizika, kde by regulátoři měli vyvinout veškeré úsilí k přesvědčení zejména účastníků trhu, že použití nenulové kapitálové rezervy neznamená, že je instituce příliš velká, aby ji veřejné instituce nechaly padnout. [31, 34]

---

²⁰ SKOŘEPA, M. SEIDLER, J. Capital Buffers Based on Banks' Domestic Systemic Importance: Selected Issues. [30]

5.4.3 Zvýšení kvality kapitálu

Dle mnohých autorů např. Černohorský²¹ nebude mít v českém bankovním sektoru nová definice Tier 1 kapitálu znatelný vliv na kapitálovou přiměřenost. Zrušení vrstvy Tier 3 už nebude znatelné takřka vůbec, neboť se v českém bankovním sektoru téměř nevyskytoval, pouze v několika letech dosahoval z hlediska celkového regulatorního kapitálu zanedbatelnou výši. Vzhledem ke konzervativnímu obchodnímu modelu bank v České republice, přísnému přístupu České národní banky a dosahování dobrých hodnot na poli ziskovosti se banky v České republice vyvarovaly rizikovějších obchodních aktivit a zároveň dosahovaly také vysokého stupně kapitalizace.

5.4.4 Efekty na český bankovní sektor

Díky těmto skutečnostem se nedá očekávat velký vliv regulace Basel III, přesto některé přímé efekty na český bankovní sektor působit budou. Jedná se o zvýšení kapitálového požadavku k riziku protistrany (counterparty risk) a také zvýšení kapitálového požadavku k produktům obchodního financování (trade finance products), které probíhá v České republice téměř výhradně over-the-counter, neboli přes přepážku, a právě necentrální vypořádávání je předmětem zvýšení kapitálových požadavků v Basel III. Dle Laušmanové²² by kapitálový požadavek k obchodnímu portfoliu mohl díky stresovému Value at Risk vzrůst zhruba o 100 %, avšak v České republice nejsou obchodní portfolia významná, stejně tak nebude mít velký vliv ani posílení krytí u sekuritizací.

Dopady na český bankovní sektor mohou být spíše sekundární, kdy se i díky pomalému tempu růstu hrubého domácího produktu České republiky očekává znatelné snížení návratnosti kapitálu. Nejistá je rovněž reakce zahraničních mateřských bank ovládajících banky české, kdy se v důsledku skupinového řízení kapitálu, likvidity a rizik může projevit regulace ve větší míře i v našem jinak dobře kapitalizovaném a stabilním sektoru. Další tlak na banky způsobuje část regulace zabývající se zveřejňováním informací, protože vyvstává možnost sankcionování trhem či ratingovými agenturami u institucí, které sice můžou

---

²¹ Černohorský, J. Šobotníková, P. Teplý, P. The Challenges of Basel III for the Czech Banking Sector In Polouček, S. Stavárek, D. *Lessons Learned from the Financial Crisis. Proceedings of 13th International Conference on Finance and Banking*. [4]

²² LAUŠMANOVÁ, Monika. *Basel III: Požadavky nové regulace a její dopad na bankovní sektor*. [24]

splňovat všechny podmínky regulace, ale mají například mírně horší poměr kapitálu oproti ostatním institucím a mohou pak být nesprávně označovány jako instituce s potížemi, které ponesou následky takového označení.

Dle Tomšíka²³ byly obavy z rizika vysávání kapitálu a likvidity zahraničními vlastníky (bankovními skupinami) z českých bank během krize nenaplněny. Český bankovní sektor byl po celou dobu stabilizovaný a udržoval si adekvátní výši kapitálu, stabilitu i důvěru.

Výsledky studie IMF²⁴ naznačují, že v případě nereakce monetární politiky by zvýšení kapitálových požadavků o jeden procentní bod aplikované na všechny banky světa znamenalo pokles HDP kolem 50 bazických bodů, z čehož zhruba 10 bodů by bylo způsobeno mezinárodním přenášením tohoto negativního efektu.

Přičemž pokud by toto zvýšení kapitálového požadavku bylo aplikováno pouze na globálně významné banky (uvažuje se 30 takových bank), pak by zavedení způsobilo pokles HDP ve výši 0,17 %, kde by zhruba čtvrtina tohoto poklesu pramenila z mezinárodního přenášení. Tato studie předpokládá, že se makroekonomické efekty budou přenášet výhradně skrze úrokový spread (rozdíl mezi sazbami úvěrů a vkladů) komerčních bank a politiku úrokových sazeb centrální banky. Zároveň studie nepočítá s jinými možnými reakcemi bank a jiných finančních institucí či nelineárními vazbami v reakcích finančního systému, monetární politiky či reálné ekonomiky.

5.5 Důsledky Basel III

Basel III je regulace založená na kapitálové přiměřenosti. Jedním ze záměrů banky je zajistit svým akcionářům maximální možné zisky, což úzce souvisí s náklady financování. Banky jsou tímto motivovány k upřednostňování levnějšího cizího kapitálu, a proto, aby byl udržován žádoucí podíl vlastního kapitálu je nutné tuto oblast regulovat. Důvodů proč je vlastní kapitál dražší je mnoho. Jmenujme například dvojí zdanění, riziko, které akcionáři nesou, protože v případě likvidace jsou až poslední v řadě, kmenové akcie, jak říká Basel, mají sloužit k absorpci ztrát. Naopak náklady na cizí kapitál jsou vypořádávány ze zisku před

---

²³ TOMŠÍK, V. Basel III: dopad do českého finančního sektoru. [33]

²⁴ ROGER, S. VITEK, F. The Global Macroeconomic Costs of Raising Bank Capital Adequacy Requirements. [28]

zdaněním, existuje také Fond pojištění vkladů, který chrání zejména malé vkladatele pojištěním vkladů až do výše 100000 EUR v plné výši.

Na druhou stranu při velmi nízkém podílu vlastního kapitálu banky nečelí sankcím pouze ze strany dohledových orgánů, ale také zvýšeným nákladům financování. Nízký podíl vlastního kapitálu totiž způsobí zvýšení rizika bankrotu banky, což se projeví na zvýšení požadované rizikové přírážky, a to nejen na nákladech cizího kapitálu, ale také na nákladech vlastního kapitálu. Přesto však banky mají oproti nefinančním společnostem velmi nízký podíl vlastního kapitálu, což je způsobeno kromě různých institucionálních vlivů také tím, že banka používá sofistikované metody k měření rizika a velkou zásluhu bude mít rovněž centrální banka, která vystupuje jako věřitel poslední instance a v návaznosti zejména na instituce označeny jako systémově důležité okolí očekává, že banka nebude nechána padnout.

Vyšší úroveň vlastního kapitálu by měla mít za následek snížení rizika podstupovaného bankou, protože větší množství vlastního kapitálu znamená díky jeho vyšším nákladům oproti nákladům cizího financování také vyšší náklady banky na poskytnutí úvěru, což znamená, že banky se více zaměří na vztah výnosu a rizika a očekává se financování pouze skutečně výhodných projektů. Jsou zde ale samozřejmě problémy se správným ohodnocením projektů zvláště v oblasti informační asymetrie. Zároveň menší ochota poskytovat finanční zdroje může vést k útlumu ekonomické aktivity.

Dle výzkumu Sweriges Riksbank²⁵ udržování vyššího kapitálového poměru snižuje pravděpodobnost bankovních krizí, protože kapitál tvoří polštář proti neočekávaným ztrátám, v časech ekonomického poklesu nejsou nuceny omezovat objem úvěrů, či dokonce snižovat objem aktiv v zájmu udržení minimální stanovené kapitálové přiměřenosti. Je zde patrné, že takové banky nebudou přispívat k prohlubování krize a procyklickým tendencím finančního sektoru ovlivňující reálnou ekonomiku. I v případě, že se banka dostane do potíží, jsou pak společenské náklady nižší, neboť buď nebude nutná tak vysoká injekce pro záchranu, nebo v případě selhání bude kapitál více absorbovat ztráty po ukončení činnosti. Vyšší kapitálová přiměřenost stojí banku vyšší náklady na financování, které potažmo způsobují nižší návratnost kapitálu, avšak kapitalizovanější banky jsou rovněž více odolné riziku, což znamená nižší riziko i pro akcionáře a tím pádem nižší očekávaný rizikový výnos.

---

²⁵ SWERIGES RIKSBANK. *Appropriate capital ratio in major Swedish banks – an economic analysis*. [36]

6. Závěr

Basel III, který vznikl jako odpověď na finanční krizi a na kritiku tehdejší regulace, vzbuzoval v počátcích v bankéřích obavy, zda se banky dokážou přizpůsobit náročnějším pravidlům. Zejména na některých evropských bankách byl patrný nedostatek kapitálu vzhledem k podstupovaným rizikům.

V právě probíhající implementaci této regulace nelze říci, zda bankovní sektor splní bez obtíží náročné požadavky, a tím méně lze předjímat, zda se bankovní sektor stane odolnějším vůči krizím a bude plnit úlohu absorbéra finančních šoků. Co však lze vidět již nyní je, že obecně kapitálová přiměřenost evropských bank roste, a spolu s ní roste i kapitálová přiměřenost českého bankovního sektoru, o kterém je souzeno, že se splněním podmínek Basel III, alespoň co se týče oblasti kapitálu, nebude mít problém. Český bankovní sektor je totiž považován v evropském kontextu za přehnaně konzervativní, a již v minulých letech splňoval kapitálové požadavky odpovídající plné implementaci Basel III od roku 2019, přesto se kapitálová přiměřenost v minulých letech nadále zvyšovala.

Vysoká kapitálová přiměřenost s sebou ovšem nenese pouze benefity v podobě nižšího rizika selhání banky a následné stressové situace, ale také náklady, ať už v podobě společenských nákladů způsobených dle některých studií nižším ekonomickým výstupem, či prostými náklady financování, protože vlastní kapitál je pro banku nákladnější než cizí. Banka je pak vystavena složité situaci, kdy má určit optimální podíl vlastních a cizích zdrojů. Působí tak na ni 2 motivy, banka chce dosahovat velké míry zisku a zajišťovat svým akcionářům vysokou rentabilitu, čehož může docílit nízkými náklady financování a tedy vysokého podílu cizích zdrojů. Na druhou stranu banka s vysokým podílem cizích zdrojů nepůsobí na věřitele důvěryhodně, protože se zvyšuje riziko úpadku této banky, což ale zvyšuje náklady nejen na vlastní kapitál, ale i na cizí kapitál. Tedy původní snaha o snížení nákladů může paradoxně vést k jejich zvýšení. V oblasti financování je důležitý vliv daňového efektu, neboť náklady cizího kapitálu jsou vypořádávány před zdaněním, kdežto dividendy akcionářů jsou vypláceny až ze zisku po zdanění, a navíc ještě daně srážkovou daní. Tato skutečnost prodražuje financování vlastním kapitálem a ve své podstatě banky motivuje k nízkému podílu vlastních zdrojů, kdy tento motiv musí být následně omezován nákladnými regulatorními opatřeními.

Cílem této práce bylo objasnit regulatorní rámec Basel III a nastínit možný dopad na český bankovní sektor. V bakalářské práci jsme prošli různé pohledy na kapitál banky, které ovlivňovaly také jeho definici. Během vývoje kapitálových požadavků v Basel I a II jsme

narazili na rozdílné způsoby stanovení kapitálové přiměřenosti, různé metody určování rizika a především základní druhy rizik podstupovaných bankou v souvislosti s její činností.

V kapitole věnující se samotnému rámci Basel III a implementaci jsme představili způsoby, jakými chce Basilejský výbor dosáhnout cíleného zvýšení odolnosti bankovního sektoru, a jaké jsou odlišnosti mezi Basilejskou verzí a „Evropskou verzí“ reprezentovanou směrnicí CRD IV a nařízením CRR. V souvislosti s implementací byly ilustrovány odhadované vzniklé náklady na příkladu banky střední velikosti. Možná vyústění zdánlivě malých odchylek v pravidlech regulace a dohledu byla naznačena na průběhu Velké deprese, a je nutno říct, že Evropská unie se při implementaci některým chybám zaznamenaným během Velké deprese snaží vyvarovat, byť možná nečerpala poznatky z tohoto období.

Situace kolem kapitálových požadavků a kapitálové přiměřenosti v českém bankovním sektoru pak byla zmapována v kapitole zaměřené na dopad kapitálových požadavků. Byla zjištěna určitá specifika českého bankovního sektoru, dále pak z vyjádření představitelů České národní banky byly načerpány informace o podobě kapitálových polštářů v českém bankovním sektoru a jejich zamýšlené výši. Ohledně samotného dopadu pak vzhledem k vysoké kapitálové vybavenosti panující v českém bankovním sektoru vyjádřilo několik odborníků myšlenku, že dopad nebude příliš znatelný a pokud, pak to bude spíše prostřednictvím sekundárních dopadů.

Seznam použité literatury

Knihy a monografie

- [1] BCBS. *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*. [online]. [cit. 2014-05-06]. ISBN 92-9197-859-0. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>
- [2] BCBS. *Global systemically important banks: Assessment methodology and the additional loss absorbency requirement*. [online]. [cit. 2014-05-07]. ISBN 92-9197- 881-7. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs201.pdf>
- [3] BCBS. *Regulatory Consistency Assessment Programme (RCAP): Analysis of risk-weighted assets for credit risk in the banking book*. [online]. [cit. 2014-05-07]. ISBN 92-9197-938-4. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs256.pdf>
- [4] ČERNOHORSKÝ, J. ŠOBOTNÍKOVÁ, P. TEPLÝ, P. The Challenges of Basel III for the Czech Banking Sector In POLOUČEK, S. STAVÁREK, D. *Lessons Learned from the Financial Crisis. Proceedings of 13th International Conference on Finance and Banking*. Karviná: Silesian University, School of Business Administration, 2011. ISBN 978-80-7248-708-0.
- [5] JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-8728-426-1.
- [6] POLOUČEK, S. a kol. *Bankovníctví*. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 807-17-94627.
- [7] POLOUČEK, S. a kol. *Bankovníctví*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-491-9.

Časopisy

- [8] HORVÁTOVÁ, Eva. Implementácia dokumentov Basel III z hľadiska zvýšenia kvality a kvantity kapitálu banky. *Finančné trhy* [online]. 2013, roč. 2013, č. 5. ISSN 1336-5711. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: http://www.derivat.sk/files/2013%20casopis/2013_Maj_KvalaKvantBasel3.pdf

[9] HORVÁTOVÁ, Eva. Koncepcia kapitálovej primeranosti bánk a investičných podnikov v podmienkach Európskej únie. *Ekonomický časopis*, 2008, roč. 56, č. 6, s. 582-597. ISSN 0013-3035

Elektronické dokumenty

[10] AGARWAL, S. et al. *Inconsistent Regulators: Evidence from Banking*. In: NBER Working Paper No. 17736 [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w17736.pdf>

[11] BCBS. *A brief history of the Basel Committee*. [online]. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: <http://www.bis.org/bcbs/history.pdf>

[12] BCBS. *Amendment to the Capital Accord to Incorporate Market Risks*. [online]. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs24.pdf>

[13] BCBS. *Basel III Regulatory Consistency Assessment Programme (RCAP)*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs264.pdf>

[14] BCBS. *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards* [online]. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbasc111.pdf>

[15] BCBS. *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework*. [online]. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: <http://www.bis.org/publ/bcbs118.pdf>

[16] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Časté otázky a odpovědi – směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR)*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/caste_otazky_a_odpovedi_smernice.html

[17] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kapitálové rezervy*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/konzultacni_materialy_a_navrh/download/navrh_vyhlasiky_kapital_rezervy.pdf

- [18] ECB dosáhne na domácí banky i přes české ne bankovní unii. *Česká televize* [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/207393-ecb-dosahne-na-domaci-banky-i-pres-ceske-ne-bankovni-unii/>
- [19] EUROPEAN BANKING AUTHORITY. *The Single Rulebook*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/single-rulebook>
- [20] EUROPEAN COMMISSION. *CRD IV – Frequently Asked Questions*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-527_en.htm
- [21] EUROPEAN COMMISSION. *Legislative package for banking supervision in the Eurozone – frequently asked questions*. [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-780_en.htm?locale=en
- [22] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *Jednotný mechanismus dohledu*. [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ssm/html/index.cs.html>
- [23] FRAIT, Jan. *Basel III – dopady na náklady financování a ekonomickou aktivitu*. In: Česká národní banka [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_pro_jevy/vystoupeni_projevy/download/Frait_20110920_baselIII.pdf
- [24] LAUŠMANOVÁ, M. *Basel III: Požadavky nové regulace a její dopad na bankovní sektor*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Komunikace/Tiskove_centrum/Prezentace_novinari/Prilohy/101208_Basel_III_dopady_regulace.pdf
- [25] MCKINSEY. *Basel III and European banking: Its impact, how banks might respond, and the challenges of implementation*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/dotcom/client_service/Risk/Working%20papers/26_Basel_III_and_European_banking.ashx
- [26] MITCHENER, K. J. Bank Supervision, Regulation, and Instability During the Great Depression. In: *NBER Working Paper No. 10475* [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w10475.pdf>

[27] NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 575/2013. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:176:0001:0337:CS:PDF>

[28] ROGER, S. VITEK, F. The Global Macroeconomic Costs of Raising Bank Capital Adequacy Requirements. In: *IMF Working Paper* [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2012/wp1244.pdf>

[29] Settlement Risk. In: *Investopedia* [online]. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/terms/s/settlementrisk.asp>

[30] SKOŘEPA, M. SEIDLER, J. Capital Buffers Based on Banks' Domestic Systemic Importance: Selected Issues. In: *Česká národní banka: RESEARCH AND POLICY NOTES* [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/research/research_publications/irpn/download/rpn_1_2014.pdf

[31] SŮVOVÁ, Helena. Co jsou a co přinesou bankám kapitálové rezervy?. *Bankovníctví* [online]. 29.11.2013 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2013/cl_13_131129_suvova_bankovnictvi.html

[32] SVITEK, Martin. *Funkcie Bankového Kapitálu*. [online]. [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/BIATEC/svitek.pdf

[33] TOMŠÍK, Vladimír. Basel III: dopad do českého finančního sektoru. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/Tomsik_20110531_Basel_III.pdf

[34] TOMŠÍK, Vladimír. Nová pravidla posílí bankovní stabilitu. *Hospodářské noviny* [online]. 21.10. 2013 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2013/cl_13_131021_tomsik_hn.html

[35] VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyšla dlouho očekávaná zpráva EK o finančním dohledu*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/vysla-dlouho-ocekavana-zprava-ek-o-financnim-dohledu-54238/>

[36] SWERIGES RIKSBANK. *Appropriate capital ratio in major Swedish banks – an economic analysis*. [online]. [cit. 2014-05-07]. Dostupné z:

http://www.riksbank.se/Upload/Rapporter/2011/rap_appropriate_capital_ratio_in_major_swedish_banks_111206_eng.pdf

Seznam zkratek

AIRB	Advanced Internal Rating Based
AMA	Advanced Measurement Approach
AT 1	Additional Tier 1
BIA	Basic Indicator Approach
BIS	Bank for International Settlements
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision
CAR	Capital Adequacy Ratio
CET 1	Common Equity Tier 1
CRD IV	Capital Requirements Directive IV
CRR	Capital Requirements Regulation
ČNB	Česká národní banka
ČSOB	Československá obchodní banka
ECB	European Central Bank
EU	European Union
FIRB	Foundation Internal Rating Based
FTE	Full-time Equivalent
G-10	Group of Ten
HDP	Hrubý domácí produkt
IMF	International Monetary Fund
IRB	Internal Rating Based
IT	Informační technologie

KP	Kapitálový požadavek
NPL	Non-performing Loans
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
RVA	Rizikově vážená aktiva
SIFI	Systemically Important Financial Institution
STA	Standardised Approach
USA	United States of America

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKU BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§35 odst. 3);

- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9. května 2014

Patrik Raška